

Püspöki Könyvtár

DUPLUM

PÉCSI EGYETEM KÖNYVTÁR

Dupl. m.
A PÉCSI PÜSPÖKI

TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESITŐJE

AZ

1911—12-IKI TANÉVRŐL.

KÖZLI:

Dr. GYÖMÖREY ZSIGMOND
IGAZGATÓ.

PÉCS, 1912.
DUNÁNTÚL NYOMDA R. T.

I.

A Pécsi Püspöki tanítóképző-intézet tanhatósága.

Méltóságos és főtisztelendő

ZICHI ÉS VÁSONKEŐI

DR. ZICHY GYULA GRÓF ÚR,

MEGYÉS PÜSPÖK, A KÁNONJOG DOKTORA, A KATH. TANÍTÓK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK VÉDNÖK-ELNÖKE.

Egyházmegyei főtanfelügyelő:

Méltóságos és főtisztelendő

WAJDITS GYULA ÚR,

PRÉPOST-KANONOK, T. PÁPAI PRAELATUS, ZSINATI VIZSGÁLÓ.

Az intézet tanári kara:

Igazgató:

Dr. GYÖMÖREY ZSIGMOND, tb. titkos pápai káplán, a kánonjog doktora, a pécsi budai külvárosi kath. kör egyházi elnöke, a pécsi gyermektanulmányozó társaság paedagogiai szakosztályának elnöke, a pécsi nemzeti szabadlyceum társelnöke, a tanítóképző-int. tanárok orsz. szövetségének választmányi tagja, a kath. tanítók 100-as bizottságának és az egyházmegyei tanítók felett bíráskodó fegyelmi tanácsnak tagja, a kath. tankönyvbíráló-bizottság rendes, az egyházmegyei hittanár vizsgáló-bizottság póttagja. Tanította a lélektant, testtant, neveléstörténetet, alkotmánytant és a magyar történetet. Képesítve van felső nép- és polgári iskolákra.

Tanári éveinek száma: 12.

Tanárok:

1. **Dr. BAHULA JÓZSEF**, orvosdoktor, közkórházi főorvos. Tanította az egészségtant.

Tanári éveinek száma: 14.

2. **BÁTER JÁNOS**, rendes zene- és énektanár, a zene- és tornaszertár öre, a pécs-belvárosi kath. kör és az egyházmegyei tanítóegyesület titkára. Képesítve van elemi iskolákra.

Tanári éveinek száma: 12.

3. **CSÉFÁY FLÓRIÁN**, rajztanár, az ifjusági és segélyző-könyvtár és a rajzszerter öre. Képesítve van középiskolákra a rajzból.

Tanári éveinek száma: 30.

4. **Dr. JAKAB BÉLA**, rendes tanár, pécsegyházmegyei áldozópap, a böleselet doktora, a hittudományok borostyánkószorusa, a kath. tanítók százás bizottságának tagja, az intézeti Mária-kongregáció vezetője. Tanította a szervezettant, földrajzot, természetrajzot és a német nyelvet. Az anthropologiai, természetrajzi és földrajzi szerter öre. Képesítve van középiskolákra.

Tanári éveinek száma: 6.

5. **Dr. KÁPOLNAI ZSIGMOND**, rendes tanár, pécsegyházmegyei áldozópap, a böleselet doktora, tanári tanácskozmányi jegyző, intézeti hitszónok, az ifjusági önképző kör vezetője, a tanári könyvtár öre, honvéd-hadapród isk. horvát hitoktató. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat és a világtörténelmet. Képesítve van középiskolákra.

Tanári éveinek száma: 9.

6. **KÓRÓDY MIKLÓS**, rendes tanár, a kath. tanítók százás bizottságának és a kath. tanügyi tanácsnak tagja, a vegytani és fizikai szerter öre. Tanította a mennyiségtant, természettant és vegytant. Képesítve van elemi és felső nép- és polgári iskolákra; végzett gazdasági tanfolyamot.

Tanári éveinek száma: 11.

7. **SOMSSICH BÉLA**, a nagymélt. földmívelésügyi minisztérium által az intézethez beosztott gazdasági szaktanár, az intézeti kert felügyelője, a gazdaság és méhes öre, a baranyamegyei tejszövetkezetek igazgatója. Tanította a gazdaságtant, kertészetet és méhészetet. Képesítve van gazdasági akadémiákra.

Tanári éveinek száma az intézetnél: 11.

8. **VIRÁG FERENC**, hittanár, t. pápai káplán, papnevelő-intézeti lelkiigazgató, a pécsi oltáregylet igazgatója, a kath. legényegylet pécsegyházmegyei és a pécsi tanoncvédő egyesület és tanoncotthon elnöke, a szociologia és neveléstan tanára a pécsi hittudományi főiskolán, a pécsi patronage-egylet alelnöke.

Tanári éveinek száma: 10.

9. **GLATT ADOLF**, segédtanár, a gyakorlóiskola vezetője, a módszertan és a slöjd tanára, az ifjusági és népkönyvtár öre, a magyar ethnografiai társaság rendes tagja, a pécsi gyermektanulmányozó társaság pedagógiai szakosztályának titkára. Képesítve van elemi iskolákra.

Tanári éveinek száma: 3.

10. **MAGYAR SÁNDOR**, gyak. isk. tanító, egyházm. tanfelügyelőségi tollnok. Képesítve van elemi iskolákra.

Tanítói éveinek száma: 5.

Intézeti pedellus és sekrestyés: **Sábel István.**

Intézeti szolgál: **Backelmayer János.**

II.

Az 1911|12. tanév története.

A jelen tanév történetét a vallás- és közoktatásügyi miniszter által 1911. évi június hó 20.-án 78000 sz. a. kiadott tanítóképzőintézeti tanterv beállítása nyitja meg. A későn érkezett új tanterv felett a tanári kar érdemleges tanácskozást nem tarthatott, mert mindnyájan szerte nyaraltak a tanárok, úgy, hogy az egyhm. főtanfelügyelő által augusztus 19.-ére összehívott értekezleten igazgatón kívül csupán két tanár jelent meg. Miután az új tanterv bevezetése már a küszöbön álló új tanévre szükségesnek mutatkozott, az értekezlet kimondotta, hogy elvileg és általánosságban elfogadja azt, a részletkérdések elintézésével pedig igazgatót bizza meg. Igazgató 340/1911. sz. a. terjesztette fel az 1911. aug. 19. tanácskormány jegyzőkönyvét a Megyéspüspök Úr Ó Méltóságához a szükségesnek mutatózó változtatások, a tantárgy- és óra beosztás feltüntetésével. Előterjesztéséhez a püspök 3114/1911. sz. a. hozzájárult és elrendelte, hogy a tanítóképző-intézetben az 1911/12. tanévben a 78000/1911. sz. min. tanterv szerint történjék az oktatás az igazgató és az augusztus 19.-én tartott értekezlet módosításainak figyelembevételével. Amint alább a tananyag közlésénél látható, tetemesen redukálni kellett a tanórák számát, mert még ugyanis maximálisra emelkedett a tanárok heti óra száma. Ez alkalommal az is kitűnt, hogy az intézetnek még egy tanárra az esetben is okvetlenül szüksége van, ha a slöjd- és tornatanítást óraadó tanárok látják el.

Az egyhm. főtanfelügyelő 2398/1911. sz. a. szept. 30.-án értesítette az igazgatóságot, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter 84062/1911. sz. rendeletével Dr. Jakab Béla tanárt felvette a tanári nyugdíjintézetbe. Miután az intézet folyton növekedő kiadásai a rendelkezésre álló jövedelmi forrásokat teljesen kimerítették, Megyéspüspök Úr Ó Méltósága a tanári fizetések kiegészítésére 13600 kor. évi államsegélyt kért az intézet számára. Ó Méltósága kérelmét a vallás- és közoktatásügyi miniszter Úr Ó Nagyméltósága április hóban érkezett magas rendeletével teljesítette 1912. január elsejéig

visszamenőleg. Ezzel egyidejűleg Dr. Kápolnai Zsigmond, Dr. Jakab Béla és Báter János rendes tanárok a VIII. fiz. o. 3 fokozatába, Glatt Adolf s. tanár, gyakorló iskolai vezető tanító pedig a IX. fiz. o. 3. fokozatába léptek elő.

A tanári kar havonként tartott egy-egy tanácskozmányt, melyeknek tárgyát módszertani tárgyalások, az ifjuság erkölcsi és tanulmányi ügyeinek megbeszélése és a folyó ügyek elintézése képezte. A havi tanácskozmányokon kívül néhány rendkívüli értekezlet is tartatott.

A tanári kar tagjai élénk irodalmi és kulturtevékenységet fejtek ki. Igazgató a gyermektanulmányi társaságban értekezett e címen: „A pszichofizika fogalma, feladata és módszerei”; a szabadiskolában a honfoglalásról tartott előadást. Azonkívül több tárcacikket írt a Dunántúl c. napilapba. Kóródy Miklós a Magyar Tanítóképzőt, a Néptanítók lapját és a Népevelőt látta el tartalmas cikkekkkel. Dr. Kápolnai Zsigmond két aesthetikai előadást tartott a nemzeti szabad lyceumban Göthe Faustjáról és jeles politikai és társadalmi cikkeivel a Dunántúl c. napilapnak egyik legteljesebb munkatársa volt. Dr. Jakab Béla a budai külv. kath. körben Khináról tartott érdekes előadást, a nemzeti szabad lyceumban az akarat neveléséről, a szabadiskolában a földről mint égi testről és a föld katasztrófáiról, a kath. tanítók orsz. nagygyűlésén pedig a hazai kiseddőzés fejlődéséről értekezett.

A tanár kart kitiintetés is érte, amennyiben Dr. Gyömörei Zsigmond igazgatót a tanítóképző tanárok orsz. egyesülete április 2-én tartott XII. nagygyűlésén választmányi tagjává választotta, a IV. országos katolikus tanítói kongresszus pedig ugyancsak őt, valamint Dr. Jakab Béla tanárt a magyarorsz. katolikus tanítók országos bizottságának tagjává választotta.

De mindezeknél nagyobb kitiintetés volt az intézetre az, hogy szereve tisztelt egyhm. főtanfelügyelőnk Wajdits Gyula prépost-kanonok urat fáradságtalan tanügyi tevékenységének elismerése fejében, X. Pius pápa Ó Szentsége házi praelatusává kinevezni méltóztatott. A tanári kar igazgató vezetése alatt tisztelt Ó Méltóságánál legmelegebb szavakkal adván kifejezést öszinte örömeinek a jól megérdemelt kitiintetés felett.

Intézeinket mind az egyházmegyei főtanfelügyelő, mind Ember János kr. tanfelügyelő több ízben megisztelték látogatásukkal.

A tanárok, valamint az ifjuság körében komolyabb természetű megbetegedés nem történt; a gyakorló iskolában a városban dühöngő járvány daára egyetlen sarlacheset fordult elő.

Az ifjúság mint minden évben, úgy most is részesült a lelki-gyakorlatok áldásában. Ő Méltósága kegyes elhatározásából az eddigi szokástól eltérőleg nem husvét előtt, hanem november hó első napjaiban tartottuk meg a lelki-gyakorlatokat a Jézustársaság egyik legkiválóbb tagjának, Tomcsányi Lajos budapesti házfőnöknek vezetése mellett. A jeles lelki vezérnek e helyt is leghálásabb köszönetünket fejezzük ki buzgó fáradozásáért. A lelki-gyakorlat hatása egész éven át megmaradt, amit fényesen bizonyít ama körülmény, hogy Istennek hála, komolyabb természetű fegyelmi kihágás nem fordult elő az egész tanév folyamán. A lelki-gyakorlatok üdvös hatásának állandósításában nagy szerepet játszott a gyakori áldozás. Nemesak a kongreganisták, hanem a többi növendékek is önkényes buzgóságból igen gyakran voltak láthatók vásár- és ünnepnapokon az Úr asztalánál.

Bucszúzó szavakkal zárjuk be az elmúlt iskolai év történetét. Bucszuzunk nyugalomba vonuló legöregebb tanártársunktól, Cséfay Flórián rajztanártól, aki hosszú 30 éven át állott a pécsi püspöki tanítóképző-intézet szolgálatában, becsületes munkásságával, odaadó szorgalmával és legfőképen jóságos lelkületével kiérdemelve mindenkori kollégái és tanítványai ragaszkodó szeretetét és tiszteletét. Midőn neki „Isten hozzád”-ot mondunk és azt kívánjuk, hogy még igen sokáig a legjobb testi és lelki erőben pihenjen a hosszú tanári működés fátorgalmi után, biztosítjuk őt arról, hogy szívünkben megőrizünk számára egy kis helyet, ezentúl is ragaszkodni fogunk hozzá és arra kérjük őt, hogy lélekben maradjon közöttünk. érdeklődjük továbbra is intézetünk iránt, a mellyel hosszú 30 éven át szinte összeforrott.

Az intézeti Mária-kongregáció élete az 1911|12. tanévben.

Az intézeti nevelés jellemfelelő munkájának létségtelenül egyik legfontosabb tényezője ez évben is az intézeti Mária-Kongregáció volt. A kongregáció rendes gyűlései hetenkint, a havi tisztviselői gyűlések, a szentségek gyakori vétele, a kongregációi könyvtár és folyóiratok, a közös elmélkedések és imádság és a kongregáció alapszabályaiban és szervezetében megadott egyéb eszközei a lelki haladásnak mindenesetre hatalmas támogatói voltak a jellembeli tökéletesség emberileg lehetséges megközelítésére való, becsületes tö-

rekvésnek. Ezt a törekvést tudatosná nevelni, rendszert vinni bele és férfias kitartást: ez a gondolat volt legfőbb mozgatója a kongregáció minden életműködésének.

A rendes keretek közül, amelyek közt a kongregáció élete mozgott, a leki élet energiáinak fokozott kiváltásával emelkedtek ki egyes ünnepi alkalmak, amelyek egyszermind jótékony változatosságot is vittek a kongregáció életébe.

Nagyobb ünnepélyességgel ülte meg a kongregáció ez évben december 8-át, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepét. A sz. mise és közös szent áldozás után a Szeplőtelenek a gyakorlóiskolai nagyteremben virágdísz és égő gyertyák közt felállított szobra előtt buzdította a kongregáció prefektusa, — erősen gyakorlati irányú beszédben, — társait a Szeplőtelen Mintaképhez való kitartó ragaszkodásra. Ezen kívül egy alkalmi felolvasás, szavaltat és énekek segítettek felemelni a lelkeket abba az eszményi magasba, ahol a legtisztább szent Szűz ragyogó alakja világít azoknak, akik az erény útján törekcszenek előre. Ezen az ünnepélyen is, de az aznap délután volt fogadalom-megnyitó ünnepségen is szép számban jelentek meg a kongregációnak már az életbe kilépett kültagjai is.

Ünnepé volt a kongregációnak márc. 24. is, amikor a budapesti egyetemi hallgatók Mária-kongregációjának két lelkes, kiküldött tagja kereste fel a kongregációt, hogy vele a kongregációs élet legújabb áramlatait megbeszélje. A nagyon jótékony hatású eszmecsere nék intézményes jellegű gyűlése is lett: az az elhatározás, hogy a kongregáció megalakítja kebelében az apoloiai szakosztályt. — Ugyanaznap este a budapesti kongreganistákkal és a pécsi jogakadémia kongregációjával együtt a mi kongregációnk is tevékenyen részt vett a belvárosi kath. kör dísztermében volt nagy kongregációs ünnepély rendezésében.

A kongregációi gyűlések rendjének intézésében a hasznosat a kellemessel igyekezett a kongregáció vezetősége üdvösen összekötni, amikor a kongregációi konferenciához alkalmilag vetített képekről gondoskodott és a gyűlések egy részét a Mecsek erdős, vadregényes tájaira történt kirándulásokkal kapcsolta össze.

A tagfelvételt ez évben május 16-án, áldozásünnepén tartotta a kongregáció, amikor méltóságos Wajdits Gyula, praelatus-kanonok úr két IV. éves, két III. éves, két II. éves és két I. éves növendéket avatott fel a kongregáció tagjává. Velök a kongregáció rendes beltagjainak száma: 46.

A kongregációt nagy céljainak elérésében anyagilag voltak szívesek támogatni: az 1911. nyarán, Pécselt lelki-gyakorlatokat

végzett tanító urak (gyűjtésük 11 K. 50 fill.); továbbá Brunner András, Kreuczer Nándor, Máli Kozma, Speigl Károly, Szijjártó László, tanító urak, kültagok és N. N. Kegyes adományaikért a kongregáció ez úton is hálás köszönetét fejezi ki.

A kongregáció tagjai:

Tiszteletbeli tagok:

Báter János, tképző-int. tanár, Pécs.
Dr. Gyömörey Zsigmond, tképző-int. igazgató, Pécs.
Keresztes Máté, okl. jegyző, Topolya.
Komócsy István, subregens, Pécs.
Szentkirályi István, theol. tanár, Pécs.
Vörös Mihály, nyug. tképző-int. tanár, Pécs.

Rendes beltagok:

Prézes: Dr. Jakab Béla.

IV. évesek:

Csősz Ferenc,
Drenda Gyula,
Farkas Jenő,
Gresz József,
Hermann Lajos, II. asszisztens, pénztáros,
Hetényi Antal I. orgonista,
Kaszás József, tanácsos, titkár és jegyző,
Nemes János, főkönyvtáros,
Seszták János,
Számpl Pál,
Százuj Jenő, kápolnagondnok,
Vér István, I. asszisztens, felolvasó,
Waldfogl István,
Zopfi Ádám.

III. évesek:

Bucsi Ignác,
Friesz József,
Hangl Ferenc,
Hartweg Péter,
Herbert Vilmos, II. orgonista,
Jálics Ernő,
Kail Antal, preiktus,

Máté Miklós,
Resch János,
Schneider József,
Szvacsék Jenő,
Trábert Márton, tanácsos.

II. évesek:

Augustz Lajos, tanácsos,
Breszár János,
Eibeck András,
Folbert József,
Galambos Gyula,
Gyulai Ferenc,
Hermann István,
Horváth József,
Kiss Lajos, tanácsos,
Nágl Győző, alkönyvtáros,
Probszt Mátyás,
Szinder Andor,
Vitkovics Lajos.

I. évesek:

Ignits József,
Kienle Dezső,
Krémer János,
Pesti László,
Petó Ferenc,
Pintér József,
Schein András.

Összesen 46 rendes beltag.

Jelöltek: Fehér Tibor és Hergeth Alajos, IV. évesek; Gasz József és Hartmann Ferenc III. évesek; Knechtl Károly és Miskei Alajos II. évesek; Halászek Antal, Hahn József, Horváth Lajos, Lesnyik Mihály, Szabó József, Tancos Gyula I. évesek. Összesen 12. És 10 jelentkező. — A kültagok száma 73.

III.

Végzett tananyag a tanítóképző-intézetben.

1. Vallástan.

1. I. osztály. **Alapvető és ágazatos hitán.** Vallás és vallástan fogalma, felosztása. Hittételek és hitvallások. A vallás forrásai és igaz öre. Sz. írás és sz. hagyományok. Isten. A látható és láthatatlan világ teremtése és sorsa. A Megváltó és megváltás. Ennek hatásai és gyümölcsei. Az ítélet és örök élet (túlvilág). A sz. Lélek és megszentülés. Az egyház és papság. A kegyelem és kegyelemszerzés eszközei. A föltámadás.

Tankönyv: Matuszka Mihály Kath. ker. Hittan.

Heti órák száma: 2. Tanította: Virág Ferenc.

2. II. osztály. **Erkölestan.** Az edkölesről és az erkölcsi tényről általában. Erények és bűnök. Részletes erkölestan. Isteni és felebaráti szerete. A tiz paranscolat és az egyház paranscolatainak részletes tárgyalása. Kötelességeink az egyházi és világi elüljáróink iránt. Társadalmi és hazafiúi kötelességek. Az erkölcsi paranscolatok, mint az egyén boldogságának és közjónak alapföltételei. Keresztény életmód. Keresztény tökeletesség.

Tankönyv: Matuszka Mihály Kath. ker. Erkölestan.

Heti órák száma: 2. Tanította: Virág Ferenc.

3. III. osztály. **Egyháztörténelem.** Keresztény ókor, keresztény-üldözések. A keresztények vallásos élete. Szabad vallásgyakorlat. A népek megtérése. Szerzetesség keletkezése, fejlődése. Ó-kori eretnekségek és egyházszakadások. A kereszténység szerepe és küzdelmei a középkorban. Egyházi tudományok és művészetek. Keresztény aszkézis-kolduló szerzetek. A kereszténység Magyarországon. Protestantizmus. Rationalizmus Francia forradalom és az egyház ezek ellen — a legujabb korszak.

Tankönyv: Demény Dezső Egyháztörténelem.

Heti órák száma: 2. Tanította: Virág Ferenc.

4. IV. osztály. **A hitoktatás története** Jézus tanításától napjainkig. A hitoktatás anyaga, módszere. Az egyház szertartásai. Szent helyek, sz. szerek, sz. idők; az egyes szentségek és szentelések szertartásai részletesen.

Tankönyvek: Sipos F. Hitoktatástan és Gerely: Szertartástan. Heti órák száma: 3. Tanár: Virág Ferenc.

2. Neveléstudomány.

I. osztály.

Sejtek, szövetek, szervek. A csontrendszer. Az izmok. Az emésztés és szervei. A vérkeringés és szervei. A légzés folyamata és szervei. A beszédszervek. Az idegrendszer. Az érzékszervek. A lakás. A ruházat. Táplálkozás és a gyermek táplálása. A test ápolása. A felügyelet. A fertőzés és járvány. Nevezetesebb fertőző betegségek. Gyakoribb gyermekbetegségek. Óvintézkedések járvány idején. Első segítség baleseteknél.

Tankönyv: Erdődy—Guzsvenitz „Test és egészségtan”-a.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Gyömörey Zsigmond.

II. osztály.

A lélektan fogalma, forrásai, segédtudományai. A lelkihetség-ek osztályozása és lélektan a felosztása. A mozgás tényei: az izom- és idegrendszer a lélek szolgálatában. A megismerés tényei. Érzéki megismerés. Érzékszervek. Az érzetek minőségi és mennyiségi különbsége. A szemlélet. Az érzéki tárgy, érzéki csalódás. Az érzőtehetség képzése. A képzelés. Emlékezés és képzelet. Álom és káprázat. Rendellenes lelki jelenségek: hipnozis, illuzió, hallucinatio, lelkibetegség. Az emlékező és képzelőtehetség nevelése. Az érzelmi megismerés. A fogalomalkotás, ítéls és következtetés. Esmélet és tudat. Öntudat. A fogalmalkotó, ítéls és következtető tehetség képzése. A módszeres dialektika. A módszer és rendszerezés: osztályozás, felosztás, bizonyítás. Az ismeretforrások megbízhatósága. Az általános és részletes kritika alapvonalai. A tévedés okai. A nyelv, mint a fogalmak kifejezője. A törekvés tényei. A természeti, érzéki és eszes törekvés (akarat). Az akarat szabadság bizonyítékai és mibenléte. Az ösztön és akarat nevelése. A jellemképzés. Véralkati és egyediség. Az érzelmesség tényei. Egyedi, esztetikai társadalmi s vallási érzelmek. Az indulat és szenvedély. Az érzelmi élet neve-

lése. Kedély és kedélyképzés. Az emberi természet kettősége. A lélek mivolta. A test és lélek kölcsönös egymásra hatása. Általános nevelési szempontok. Nevelési elvek tekintettel a növendék nemére és korára. A nevelés korszerűsége. Családi és iskolai nevelés.

Tankönyv: Dr. Gyömörey Zsigmond „Lélektan és gondolkodástan a nevelés szolgálatában.”

Heti órák száma: 3.

Tanár: Dr. Gyömörey Zsigmond.

III. osztály.

Általános oktatásból: A népiskola. A nevelő-oktatás. A népiskola oktatási anyagának kiválasztása. A vallásos és nemzeti élet tárgyai. Az oktatás anyagának elrendezése. Általános és részletes oktatási terv. Az oktatási idő felosztása. Óraterv. Tanórarend. Az iskolai közszellem és a tanulók összhangzó tevékenységének biztosítása. A szorgalom fölbresztése és fejlesztése. Iskolai ünnepélyek és nyilvános iskolai vizsgálatok. Az iskola fölszerelése. Az oktatás menete. Az oktatás egységei és ezek földolgozása. Az oktatás alakja. A tanító személyisége az oktatásban. A könyv nélkül való tanulás. A gyermek felelete. A föladat. Az oktatás általános elvei.

A részletes oktatásból: Az olvasás, irvaolvasás, fonomimika nyelvgyakorlat, írás és fogalmazás, lakóhelyi ismeretek, földrajz, történelem, polgári jogok és kötelességek, számolás és mérés, természetrajz, egészségügy, gazdaságtan, ének, rajz, játék-torna és kézimunka oktatás célja, anyaga, anyagfeldolgozása, tanításezközei és tanmódja. Házi feladatul — a püspöki tanterv nyomán tantervek s órarendek készítése.

Tankönyv: Dreisziger „Tanítástan”-a.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Glatt Adolf.

Iskolai Szervezetten: Lásd a IV. o. Tanár Dr. Jakab Béla.

IV. osztály.

A nevelés története. Chinában, Indiában, Egyiptomban, Perzsiában a zsidóknál, a görögöknél, a rómaiaknál.

A nevelés története a kereszténység első századaiban, a keresztény középkorban. A reformáció befolyása a nevelésre és oktatásra. Protestáns iskolák. A tridentí zsinat behatása a kath. nevelés és oktatásügyre. Kath. tanítótársulatok a XVI. század második felében. A realizmus. A pietismus. Rousseau; a philanthropisták. Ausztria és Poroszország nevelésügye a XVIII. században. Humanizmus.

Pestalozzi. A XIX. sz. nevelésügye Európa nyugati államaiban Európa államaiban a nevelés-oktatás ügye mai állásának rövid áttekintése. A magyar nevelés és közoktatásügy állapota a legrégibb időktől a mohácsi vészig. A hitszakadás befolyása a magyar nevelésügyre. Ellenreformáció. A XVIII. sz. nevelési elvek terjesztői a magyar földön. Mária-Terézia és utódainak intézkedései. A magyar tanügy állása a XX. században.

Tankönyv: Erdődi—Guzsvenitz Neveléstörténete.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Gyömörey Zsigmond.

Iskolai szervezettan. A magyar közoktatásügy szervezetének áttekintése. A népoktatás. A népiskola fentartását és szervezését illető ismeretek. Állami felügyelet. Népiskolai rendtartás (hatóságok stb.) A tanítóra vonatkozó tudnivalók (tanítóképzés, fizetés, nyugdíj, fegyelmi eljárás stb.) A népiskola belső szervezete. Kisdudóvás. Gyógypedagógiai és emberbaráti intézetek.

Tankönyv: Dr. Baló: A magyar nép oktatásügy szervezete.

Heti óraszám: 1.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

3. Magyar nyelv és irodalom.

I. osztály.

Tankönyvek: Paulay Ödön, Módszeres magyar nyelv. Bilinszky, Stilisztika. A magyar nyelvtanból mondattani alapon tanulták a mondatok elmélet, mondatrészeket, beszédrészeket, hangokat az indukciós eljárás szigorú megtartása mellett. A stilisztikából tanulták a stílus kellekeit, érthetőségét, szépségét, és ezek elemeit: világosságát, magyarosságát és szabatoságát, illetve szemléletességét és élénkségét. Függelékben a polgári ügyiratokat. Gyakorlatok: 1. Szöveg-tollba-mondás a helyesírási készség kipuhatolására. 2. Miért kell tanulnunk? 3. A hazugságról. 4. A rózsa. 5. Helyesírási gyakorlatok. 6. A külső tisztaság ápolása. 7. A természet szemlélése Istenhez emeli a lelket. 8. A tél. 9. A piac. 10. A templom. 11. Isten IV. parancsolata. 12. Levél a városból. 13. A ház. 14. Az udvar. 15. A kert. 16. Folyamodvány-készítés. 17. Jegyzőkönyv készítés.

Heti órák száma: 14.

Tanár: Dr. Kápolnai Zsigmond.

II. osztály.

Tankönyvek: Bilinszky, Rethorika és Poetika. I. Rethorikából tanulták az írásművek alapeszméjét, az anyag feltalálását, a bizo-

nyítást, műformákat, az előadás módjait. A prózaírásművek közül a leírást és a történetírást. A poetikából tanulták a művészetek felosztását, a szépséget és a verstant. A műfajok közül a dalt, ódát, himnuszt, dythrambot, epigrammát, tanítókölteményt és a szatírárt. Gyakorlatok: 1. Folyamodvány-készítés. 2. Átirandó Mindszenty „Magyarország védőasszonya” című költeménye prózába. 3. Természeti szépségek a Mecseken. 4. Elemeztessék Bajza „Isten hozzád”-ja verstanilag. 5. A madarak munkája a természetben. 6. A felebaráti szeretet. 7. A hajnal. 8. Az irgalmas szamaritánus. 9. A mértékletes életről. 10. Jegyzőkönyv-készítés. 11. Hiszek egy Istenben. 12. A válásos élet áldást hoz az emberre. 13. Levél tetszésszerű tárgyról. 14. Isten. Elmékedés Berzsenyi nyomán. 15. A fák haszna. 16. Hogyan szórakozunk? Elemezték: Arany Toldi-trilógiáját.

Heti órák száma: 4.

Tanár: Dr Kápolnai Zsigmond.

III. osztály.

Tankönyvek: Bilinszky Rethorika és Poetika II. A rethorikából tanul táka szónoklattant és az értekezést. A poetikából az elbeszélő műfajokat, az eposzt, mondát, mesét, balladát románócot, regényt. A drámai műfajokat. Elemezték: Shakespeare Coriolánját. Arany Buda halálát-t. Csokonay Dorottya-ját. Vörösmarty Zalánját. A Kalevalát-t. Gyakorlatok: 1. A magyar pogányság jellemvonásai. 2. Az ipar és kereskedelem haszna az emberiségre. 3. A víz szerepe a természetben. 4. A fény hatása a növényzetre. 5. Beszéd gyermekeknek a szentek tiszteletére. 6. Baranya m. 7. A fejős tehének. 8. Kálmán király.

Heti órák száma: 3.

Tanár: Dr. Kápolnai Zsigmond.

IV. osztály.

Tankönyv: Bartha irodalomtörténet. Tanulták az egész magyar nemzeti irodalmat. Lehetőleg egész terjedelmű szemelvényekben, az egyes írók kiváló műveit olvasták is. Gyakorlatok: 1. A villamos erő. 2. Az Árpád-házi királyok és a kath. anyaszentegyház. 3. A melléknévi jelző módszeres feldolgozása. 4. A rajzoktatás anyagának elrendezése a népiskolában a modern rajzoktatás alapján.

Heti órák száma: 3.

Tanár: Dr. Kápolnai Zsigmond.

4. Német nyelv és irodalom.

A német nyelv és irodalom tanításában az állami új tanterv és utasítás intenióit igyekeztünk megvalósítani; főképen a direkt

módszert, a beszédgyakorlatok anyagát, a nyelvtannak és irodalomnak részben német nyelven való tárgyalását, a kezdők és haladók különválasztását illetőleg. A nehézségeket, amelyekkel a változtatások együtt jártak, jelentékenyen fokozta az a körülmény, hogy nem állottak rendelkezésünkre az új tantervnek megfelelően szerkesztett tankönyvek. De az elért eredmény így is igazolni látszik az új irányt s a megkezdett úton való kitartásra ösztönöz. Egyébként a tananyag a következő volt:

I. osztály.

Beszédgyakorlatok: az iskola; a család; az iskolaudvar; kert; játszótér; torna; évszakok; napszakok; időszámítás; időjárás; az emberi test; a szülői ház, a lakás és berendezése; ünnepek, templom. Ezenkívül 25 német olvasmány; 4 közülük memoriter. A haladók pedig még ezen felül 12 német olvasmány tartalmáról adtak számot németül. — A német nyelvtan elemei. Kiejtés, helyesírás. A név, főnév, melléknév, számnév, névmás, ige ragozása; a melléknév fokozása; elüljárók; szórend. Mindenütt csak az alapvető dolgokra szorítkozva. Havonkint 1—1 iskolai dolgozat.

Tankönyv: Laki: Német nyelvtan és olvasókönyv I. r.

Heti óraszám: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

II. osztály.

Az első osztályban kezdett nyelvtani anyag kiegészítése, tekintettel a mondattan elemeire is. Beszédgyakorlatok: Az iskola, épülete, berendezése; óra, posta, vasút; ruházat, a szabónál; a lakás és berendezése; a falu, lakossága, foglalkozása, életmódja, pásztor, földmives, iparos, pap, tanító, jegyző, bíró, orvos; napirend, étkezés; a város, házak, utcák, terek, hidak, köz- és magánépületek; közlekedés; földrajzi fogalmak, évszakok, hónapok; kereskedésben, bevásárlás, számolás; vendéglőben, szállóban. Ezenkívül 12 olvasmány. A haladók még ezen felül 10 nagyobb olvasmány tartalmáról számoltak be németül. Havonkint egy iskolai dolgozat.

Tankönyv: Laki: Német nyelvtan és olvasókönyv II. r.

Heti óraszám: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

III. osztály.

A nyelvtani és mondattani ismeretek ébrentartása. Beszédgyakorlatok: főképen az olvasmányokkal kapcsolatban; azonkívül: az uta-

zás, országok nevei; és az I. és II. osztály beszédanyagából a leg-szükségesebbek. Olvasmány 16. A haladók közül a jobbak időről-időre 1—1 német munkát olvastak el. Havonkint 1—1 iskolai dolgozat.

Tankönyvek: Laki: Német nyelvtan és olvasókönyv II. r. és Dr. Radványi: Német irodalmi olvasókönyv.

Heti óraszám: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

IV. osztály.

Nyelvtan, mint a III. osztályban. Beszédgyakorlatok: az I. és II. osztály anyagából vettek kivül — a levélírás körében, udvariassági formák és főképen az olvasmányokkal kapcsolatban. Olvasmány 14. A haladók közül a jobbaknak időközönként 1—1 önálló mű háziolvasmányul. A német irodalom története főbb vonásaiban; részlete-
sebben az első és második virágzás kora. Havonkint 1—1 iskolai dolgozat.

Tankönyvek: mint a III. osztályban.

Heti óraszám: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

5. Mennyiségtan.

I. osztály.

A) *Számtan.* Alapfogalmak, alapműveletek algebrai és közön-
séges számokkal. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, törtek, racionális számok, hatványozás, elsőfoku egyenletek egy és két ismeretlennel. B) *Mértan.* Szögek, idomok, congruencia és hasonlóság. 10. Írásbeli dolgozat.

Tankönyv: Dékány Márton.

Tankönyv: Dékány—Simkó. Számtan.

Heti órák száma: 3.

Tanár: Kóródy Miklós.

II. osztály.

A) *Számtan.* A gyökmenyiségek s velük való műveletek. Gyökvonás, negatív kitevők, számrendszerek, logaritmusok, másodfoku egyenletek, mértani sor, kamatos kamat, betét számolás. Tankönyv: Dékány Simkó. Számtan.

B) *Mértan.* Szögek, háromszögek, összeállóság, négyszögek, sokszögek, összeállóság és más tételek a körben, sugárrendszer, hasonlóság, középarányosság. 10. írásbeli dolgozat.

Tankönyv: Dékány M. Mértan.

Heti órák száma: 3.

Tanár: Kóródy Miklós.

III. osztály.

A) *Számtan.* Egységre hozatal, olasz számolás, arányok, láncszabály, százalékszámolás, brutto, tara, netto, és más alkalmazások. Kamat, váltó, időhatár és részvény számolás. Pénzek, idő, mértékek, pénzsúly, külföldi pénzek. Az arányos osztás, vegyítés-szabály s az összes alapműveletek ismétlése.

Tankönyv: Dékány—Simkó. Számtan.

Heti órák száma: 1.

B) *Mértan.* Egyenlőterületűség, területek aránya, szögletes területek kiszámítása, szab. sokszögek, a körbeírt idomok, kör-számítás A levezetése. Bevezetés az elemző névtanba. 10. írásbeli dolgozat.

Tankönyv: Dékány M. Mértan.

Heti órák száma: 1.

Tanár Kóródy Miklós.

IV. osztály.

A) *Számtan.* A háromévi tananyag ismételtetése. Számtani, mértani sor, logaritmus, kamatos kamat, betét, járadék, kölcsöntörlesztési táblázatok készítése. Az egyenletek különféle fajai. A számtan módszere és a szemléltetési eszközök.

Tankönyv: Dékány—Simkó. Számtan.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Kóródy Miklós.

B) *Mértan.* Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb. A mértan módszere. kúpszeletek görbéi. Az elemző mértan alaptételei. A földmérés rövid ismertetése. 8. írásbeli dolgozat.

Tankönyv: Dékány Mihály. Mértan.

Heti órák száma: 1.

Tanár: Kóródy Miklós.

6. Földrajz.

I. osztály.

Csillagászati földrajz. Tájékozódás a horizonton és a csillagos égen; világtengely, égi egyenlítő, párhuzamos körök. Az égbolt lát-

szólagos napi mozgása. A Föld alakja, méretei; földrajzi helymeghatározás. A Föld forgása tengelye körül. A Nap látszólagos évi mozgása; ekliptika. A Föld keringése a Nap körül; a nappalok és éjjelek változó hosszúsága; földövek, évszakok. Naprendszer. A Hold, keringése, forgása, fényváltozásai. Nap- és holdfogyatkozás. Időszámítás.

Fizikai földrajz. A szárazföld és víz megosztódása a Földön. A tengerek osztályozása, tagoltsága, helyzete, mélysége; tengerfenék; a tengerek vízének alkotórészei, fizikai sajátosságai; a tenger mozgásai. A szárazföld; világrészek; függőleges, vízszintes tagoltság. A föld belső melege; melegforrások, vulkánok, földrengés, szárazos emelkedések és süllyedések. A szárazföldek vizei. A víz körútja. A légkör magassága, alkotórészei, hőváltozásai; a levegő áramlásai; légköri csapadékok. Éghajlat. A növények és állatok elterjedése a Földön.

A térképkészítés elmélete. A növendékek szemléltető rajzokat és térképeket készítettek s a szaktanár vezetése alatt földrajzi kirándulásokon vettek részt.

Tankönyv: Dr Lévy Ede: Csillagászati és fizikai földrajz.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

II. osztály.

Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália földségi helyzete, külső tagoltsága, magassági tagoltsága, folyamrendszerei; klímája; tenyészeti élete, népei, politikai viszonyai, városai. Magyarország kivételével.

Minden növendék köteles volt jegyzeteiben a tanult területek egyszerű térképét elkészíteni.

Tankönyvek: Jákó—Ujházy: Az Óvilág földrajza és Ujvilág földrajza.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

III. osztály.

Magyarország földrajza. A Kis-Alföld, a Nagy-Alföld; felszínük, vízrajzolatuk, talajuk, időjárásuk, terményeik, gazdálkodásuk, lakóik és foglalkozásuk, megyéik és városaik; Budapest. A Kárpátok hegyvezete; az Északnyugati-Felföld, az Északkeleti-Felföld; az Erdélyi-Felföld; — szigethegységek; a Dunántúli Dombvidék, a Horvát-Szlavonországi-Dombvidék, mind a fenti szempontok szerint

tárgyalva. Magyar tengerpart; jellemzése, lakói; Fiume kereskedelmi jelentősége. Bosznia-Hercegovina. Közlekedés. A növendékek elkészítették a tárgyalta egyszerű térképeit és néhány földrajzi kirándulást tettek a város környékén.

Tankönyv: Jákó—Ujházy: A magyar királyság földrajza.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

7. Történelem.

I. osztály.

Ó és középkor. Tanulták az őskort, átnézetesen Egyiptomot, Phöniciát, Assyria-Babyloniát, Perzsiát, Indiát. A görög és római történelem kiemelkedő mozzanatait. A középkor első történelmi alakulatait. A hiűbűriséget. Keresztes háborukat. Francia-, Angol- és Németország történetének áttekintését. A százéves háborut, a piros és fehér róza harcát. Az egyház hanyatlását a nyugati egyházszakadásig bezárólag. A törökök megjelenését Európában.

Tankönyv: Waldman I. r.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Kápolnai Zsigmond.

II. osztály.

Ujkor. Tanulták a reformációt. II. Fülöp küzdelmeit a protestantizmus ellen. A Valois-ház ifjabb ágát. A Tudorokat. A harminc éves háborut. A Stuartokat. A Bourbonokat. Orosz- és poroszország állami kifejlődését. Svédországot. Lengyelország felosztását és az északamerikai szabadságharcot. A francia-forradalmat és a napoleoni időket. A forradalmakat és a reakciót. A legújabb kort.

Tankönyv: Waldman II. r.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Kápolnai Zsigmond.

III. osztály.

Magyar nemzeti történelem. Tanulták a magyarság megalapítását és megerősödését. Az Árpádokat. A vegyesházi királyokat. Magyarország és Erdély párhuzamos történetét a mohácsi vész után egész III. Károlyig, III. Károly, Mária Terézia, II. József, II. Lipót uralkodását. Magyarország átalakulását I. Ferenc

alatt V. Ferdinand és I. Ferenc József uralkodása alatti eseményeket 1867.-ig.

Tankönyv: Ujházi L. A magyar nemzet története.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Gyömörey Zsigmond.

8. Alkotmánytan.

IV. osztály.

Állam és nemzet. Állambatalom, államforma, alkotmány. A magyar alkotmány történeti fejlődése. A magyar állam és alkatrészei, címere, színei és lobogója. Állampolgárság. Nemzetiségek. A királyi hatalom. Törvényhozó hatalom. Végrehajtó hatalom. Országos kormányzat. Az osztrák-magyar közös kormány. A törvényhatósági önkormányzat. Községi önkormányzat. Belügyi, pénzügyi, gazdasági, vallás- és közoktatásügyi, igazságügyi és katonai igazgatás. A magánjog alapvonalai. A büntetőjog alapvonalai.

Tankönyv: Dr. Csiky Kálmán: Alkotmánytana.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Gyömörey Zsigmond.

Miután a régi beosztás szerint taval a III. o.-ban csak a mőhási vétség tanulták a magyar történelmet, a hátralevő részt ez évben végezték el az alkotmánytan órái keretében Ujházi L. tankönyve szerint.

9. Természetráaj.

I. osztály.

Virágos növények. Gerinces állatok. A növények növénygyűjteményeket készítettek.

Tankönyv: Dr. Ormándy M. Növénytana és Állattana.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

II. osztály.

Az ember. Emlősök. Madarak. Csúszómászók. Kétlábúak. Halak. Rovarok. Férgek. Rákok. Tömlősök. Virágállatok. Óslények. Az állati test szerkezete. Biológiai jelenségek. A növények rovargyűjteményeket készítettek.

Tankönyv: Dr. Ormándy M. Állattan.

Heti órák száma: 2.

Tanár: Dr. Jakab Béla.

10. Vegytan, ásványtan.

III. osztály.

Levegő, víz, O., H., N., C., Co² előállítása s a So², stb. segélyével a vegytani alapfogalmak: oxidáció, redukció, bázis, sa v. atomelmélet, állandó sulyosságok stb. megismertetése. A jegetan. Az ásványok leírása. A föld története, a kőzetek és a geológiai erők működése.

A szerves vegytanból, a szénhidrogénorok tagjai, az alkoholok, szerves savak, éterek, zsírok, szappanok, alkaloidok, cyánok, festőanyagok. Szénhidrátok. Égési tünetmények .

Tankönyv: Hankó Kemia.

Heti órák száma: 3.

Tanár: Kóródy Miklós.

11. Természettan.

III. osztály.

Mozgástan, erő, munka, gépek. Cseppfolyós, légnemű testek. Hőtan.

IV. osztály.

Hőtan, mágnesség, villamosság, csillagászati problémák.

Tankönyv: Kovács, Fizika.

Heti órák száma: 2—2.

Tanár mindkét osztályban: Kóródy Miklós.

12. Gazdaságtan.

I. osztály. Talajismeret. A növénytermesztésből az általános rész. Konyhakertészet. Heti órák száma: 2.

II. osztály. Részletes növénytermesztés. Fatenyésztés. Heti órák száma: 2.

III. osztály. Általános állattenyésztés és takarmányozás. A ló-, szarvasmarha-, juh-, sertés-, baromfi- és méh-tenyésztés. Heti órák száma: 2.

IV. osztály. Szőlőmívelés és borkezelés. Gazdasági üzletvitel. Közgazdaságtan. Heti órák száma: 2.

Tanár: Somssich Béla.

Intézeti kert.

Területe 1400 □-öl. Rendelgetése a növényeket a gyümölcsfa tenyésztésben gyakorlatilag kiképezni. A kertben felállított méhes — 26 méh családdal — a méhtenyésztési oktatás szolgálatában áll. A kert kezelője: Somssich Béla.

13. Ének és zene.

I. osztály.

a) Ének. Hangképzés, ütenyezés, hangközök, skálák és könnyű rythmusok, dallamos gyakorlatok. Egyházi énekek négy hangra. A gregoriánus karének fogalma, kulcs, vonalrendszer. Choralmisék. Solfeggiok.

Heti óraszám: 2. Tankönyvek: Sztankó Béla I. Kötet Zsaskovszky énekes könyve. Magister Choralis.

b) Zeneelmélet. A hang természettani ismertetése. A hangok relativ időtartamának mikénti feljegyzése. Az üteny. A metrika, a rithmika és melodika, „G.” „F.” és „C” kulcs; a vonalrendszer, a szünjelek, a pont és az ív. Choralkulcs. Signaturák és abbreviatúrák, synkopák és felütés, a hangsúly, a hanglépesők, hangközök, hanglétrák (kemény és lágy). Az összes tónusok és azok transponálása. Az ütenyrészek absolut időtartalmának meghatározása, a chormatikus hanklétrák, a hanglétrák rokonsága, az ékesítések, jelek stb.

c) Zongora. Könnyebb újgyakorlatok. Rythmikus és dallamos gyakorlatok. Dúr- és moll-skálák

Írásbeli dolgozatok száma 9. Heti óraszám: 4. Tanár: Báter János.

Czerny zongoraiskola. — Hegedű. Zoltai „Hegedű iskola” — Írásbeli dolgozatok száma 9. Tanár: Báter János:

II. osztály.

a) Ének. Karének folytatása. Nehezebb gyakorlatok különféle hangnemben és ütenyenben. Egyházi és világi énekek. Könnyebb egyházi énekek harmónium kísérettel. Többszólamu énekek. Solfeggiok. Choralmisék. Introitusok, Gradualék, Tractusok, Offertoriumok, Communiók, choraliter 2 hangu misék.

Tankönyv: Bertalotti: Solfeggiok.

b) Összhangzattan. Az előző évi tananyag ismétlése. A főhármasok és főhetes képzése, fekvései, fordításai, szabályszerű fölol-dása. összekapcsolása, számjelzése, elméleti és gyakorlati alkalmazása. Az összes „Dur” skálák összhangosítása és az összes zárlejtések. A hiányos alak az intervallok megkettőztetése. A tilos menetek, a szük- és osztott harmonia. Bővített zárlejtések. Átmenetek főhetesekkel. Egyházi átmenetek.

Heti óraszám: 1.

c) Zongora és orgona: Nehezebb rythmikus és dallamos gyakorlatok különféle hangnemben. Az összes összhangosított „Dur” scálák és zárlejtések. Kisebb praeludiumok és könnyebb egyházi énekek. Harmonium-gyakorlatok.

Tankönyv: Winter II. III. füzet és Czerny zongoraiskola. Zsaskovszky énekeskönyv. Kersch: Gyakorlati összhangzattan.

d) Hegedülés: Tankönyv: Zoltai. füzet. Heti óraszám: 1. Írásbeli dolgozatok száma: 9. Heti óraszám: 4. Tanár: Báter János.

III. osztály.

a) Ének. Több szólamu egyházi és világi ének férfi és vegyes karban. Temetési szertartások stb. Choralmisék. Introitusok. Gradualék, Sequentiák, Offertoriumok choraliter. 2, 3 és 4 szólamu misék. Világi férfikarok.

Tankönyv: Kersch: Sursum Corda és Zsaskovszky énekes könyve.

b) Összhangtan. A mellékhármas és mellékhetes hangzatok képzése és összekapcsolása. Kisebbitett hetesek, nagy-moll hetesek, kis- és nagy kilencesek, Az összes összhangosított skálák mollban, ugy-szintén a „moll” zárlejtések. Mondulatio hármasokkal, hetesekkel, kilencesekkel. Átmenetek főhetessel dúrba és mollba. A mellékhangzatok alkalmazása. Bővített zárlejtés. Összhangosítások 2, 3 és 4 szólamban.

c) Zongora. Nehezebb technikájú zongoragyakorlatok. Classikus darabok. Tankönyv: Winter-zongoraiskola III. füzet és Czerny újgyakorlatok.

d) Orgona. Az orgona ismertetése, registrálása. Pedál. Egyházi énekek, praeludiumok és átmenetek.

Tankönyvek: Zsaskovszky énekeskönyve. Körner stb. orgona-iskola. Kersch: Gyakorlati összhangzattan.

Énekmódszer: A Glatt-féle énekmódszer szerint különös tekintettel a choráltanításra.

e) Hegedülés. Tankönyv: Hohmann II. III. füzete.

Heti óraszám: 5.

Írásbeli dolgozatok száma: 9.

Tanár: Báter János.

IV. osztály.

a) Ének. Egyházi és világi énekek, choralmisék 2, 3 és 4 szólamu misék és offertóriumok. Férfikarok. Psalmusok. Antiphonák; tractusok passio, litania, vesperák és temetési szertartás.

Tankönyv: Kersch: Sursum Corda.

b) Összhangzattan. A kisebbitett hetes kiírása a feloldása stb. A kis- és nagy kilences ismertetése, alkalmazása és feloldása. Nyug- és orgonapont, késleltetés, hatosmenet stb. A vegyes- és férfikar. A consonantiák és dissonantiák. A négyszólamu tétel. A modulatio kis- és nagy hármassokkal, hetesekkel, tulzott sexttel. Az ellenpontozat. Az egyházi ének kísérete. Elő-utójáték. Az egyházi hangnemek vagy tónusok. Egyházi énekek összhangosítási dóriai, hypodóriai, phrygiai, hyperphrygiai, lydiai, hypolydiai, mixolydiai, hypomixolydiai hangnemekben. A chorálének kísérete. Zárlejtések az I., II., III., IV., V., VI., VII., és tónusban. Összhangosítások. Heti óraszám: 1. Kersch: Gyakorlati összhangzattan.

c) Orgona. Egyházi énekek, praeludiumok, postludiumok, fugák stb. pedálhasználat. Különféle szertartások orgonakísérettel stb.

Tankönyvek: Organum Fr. X. Witt. Kersch: Sursum Corda.

Sursum Corda.

e) Hegedűlés: Holman III. füzet.

Írásbeli dolgozatok száma: 9. Heti óraszám: 5.

Tanár: Báter János.

14. Rajz.

I. osztály.

Szabadkézi rajzolás.

A síkékítmény elemei és egyszerűbb síkékítmények rajzolása a táblán magyarázó előrajzoló szerint. Színezési gyakorlatok.

Mértani rajzolás.

Mértani síkékítmények rajzolása és színezése.

Heti óraszám: 2.

II. osztály.

Szabadkézi rajzolás.

Szabadkézi perspektíva: azaz geometriai testeknek és csoportjaiknak pusztán szemlélet alapján szabadkézzel való rajzolása, árnyékolása, különösen figyelve a hely és távlatra. A múlt évi tananyag folytaásául síkékítmények rajzolása és színezése.

Mértani rajzolás.

Geometriai testek és egyszerű műszaki tárgyak rajzolása alap-, homlok- és oldalrajzban, valamint metszetekben tömör minták után, méretekkel. A vetítéstan alapfogalmainak szemléltető magyarázata. Egyszerűbb építészeti és műszaki rajzoknak, földterületek térrajzainak felvétele és másolása, arányos méretek szerint.

Heti óraszám: 2.

III. osztály.

Szabadkézi rajzolás.

Az előbbi évfolyam anyagának folytatólagos gyakorlása fokozatos menetben. Gyakorlatok a fali táblán.

Előkészítés a népiskolai írás- és rajzitanításra; megfigyeltetés és gyakorlás a fali táblán. A népiskolai szépírási és rajzi anyagnak módszeres feldolgozása. Rajztermék berendezéséről, a szépírási- és rajzmintákról, valamint a vezérkönyvekről, az író és rajzoló anyagokról magyarázó utasítások.

Heti óraszám: 2.

IV. osztály.

Szabadkézi rajzolás.

Mintaszzerű domború ékítmények, edények és más alkalmas tárgyak rajzolása gipsz mintákról, árnyékolással; továbbá az emberi alaknak és élő állatoknak különböző mozdulatokban való vázolása. Az elemi népiskolai rajzitanítási tervének módszeres ismertetése.

Gyakorlás a fali táblán mint az előbbi osztályban.

Heti óraszám: 1.

Tanár: Cséféy Flórián.

15. Szépírási.

I. osztály.

A magyar írás betűalakjai genetikai sorrendjükben és összekötéseikben, különös figyelemmel az Abe- és olvasókönyvekben használt írásalakokra négyvonalú sorvezető irkában felváltva íteny-írással; arab és római számjegyek, nemkülönbön a kis és nagy (Block) tömb betűknek ismertetése.

Német folyóírás. Írás krétával az iskolai fali táblán való gyakorlással.

Heti 1 órában.

Tanár: Cséféy Flórián.

II. osztály.

Az előbbi évfolyam anyagának ismétlése, egyvonalu sorvezetével, különös tekintettel a sorarányok betartására.

A (lapidar) könyvmatu kis- és nagybetűknek ismertetése és gyakorlása négyvonalu sorvezetőben.

Heti 1 órában.

Tanár: Cséfy Flórián.

16. Közegészségtan.

IV. osztály.

Első rész.

Az ember életszükségei: A levegő és alkotórészei. Hőmérsék, légnyomás. A víz. A víz chosniai, phisikai és bakterológiai sajátágai. Keménység, szilárd alkotrészek; chlór-, salétromsav-, ammóniás-sók mennyisége. Ammoniak, mész-, magnesia-, kénsavók a vízben. Szerves anyagok. A víz tisztítása. Szűrő-készülékek. Viz-szükséglet és víz-szolgáltatás. Esőviz, kút, forrásvíz, vízvezeték. Miként lehet a rossz kútat megjavítani? A lakóház és a lakás. Talaj szennyeződés, talaj-ajavítás. Miként kell egy egészséges lkást építeni. Szellőző-készülékek. Árnyékszék rendszerek. Csatornázás. Mezőöntözés. A lakás levegőjének szennyeződése. — Fűtési módok, Világítás. Gáz-ömlés. A lakás tisztítása. *Közhelyiségek*. Az iskola. Építés; berendezés. Iskola-betegségek. Kórházak. Árvaház. Créche. Hajlékitalanok menhelye. Elmtgyógyintézet. Temető. *Táplálkozás*. A tej. Tejhamisítás. Hús. Romlott hús. Beteg állat húsa. Hal. Tojás. Kolbász-félék. Trichina. Borsóka. Echinocouns Distoma. Gyöngykór. Lépfene. Orbáncz. Száj- és körömfájás. Liszt. Hamisítások. Kenyér. Anyarozs. Szédítő vadóc. Konkoly. Vaj. Hüvelyes vetemények. Gombák. Zöld-séggel és gyümölcsessel feleserélhető mérges növények. A bor. A pálinka. A sör. Kávé. Thea. Alkohol-mérgezés. A ruha. A test tisztántartása. A munka és pihenés. Józan és egészséges élet.

Második rész.

A köz-egészség gondozása. A fertőző betegségek. Védekezés. Desinfektio. Köztisztaság. Betegségi alakok, azok felismerése. Állatoktól származó betegségek. Mi okozza a váltó-lázat. Védekezés. Veszetség. Lépfene. Takony-kór. A mentésről. Sérülés. Önkénytes vérzés. Eszmélet veszítés. Napszúrás. Megiagyás. Villámsujtás. Fulladás. Mérgezesek. Zúzódás. Csonttörés. Ficzam. Verő- és visz-eres vérzés. Sebesültek ápolása. Vérköpés. Ájulás. Guta-ütés. Eskór.

17. Testgyakorlat.

I. és II. osztály.

Rendgyakorlatokból: Sorakozás, igazodás, arc és oldalsor, nyitott és záróorok képzése: fejlődés, kanyarodás csiga- és kigyóvonulás. Szabadgyakorlatokból: kar-, láb- és törzsemelés, lökés forgatás, futás. Szertornázásból: a növendékek erejéhez és fejlettségéhez mért könnyebb gyakorlatok; magas- és távolugrás. A nyári hónapokban hetenkint egy kirándulás labdázással.

Heti 2 óra. Tanár: Báter János.

III. és IV. osztály.

Rendgyakorlatokból: az eddig tanultak ismétlése, a gyakorlatok korrektebb kivitelére való tekintettel. Szabadgyakorlatokból: összetett gyakorlatok kézi szerekkel 6 és 8 ütemben, kitartó futás; továbbá magas és távugrás, s a katonai redgyakorlatok. Elméleti tanítás a tornatanításról. Gyakorlás a tornatanításban és vezénylésben. Játékok: futójátékok; labdajátékok: rugdaló, füles labdajátékok, labdacsa, labdaverseny. Heti 2 óra. Tanár: Báter János.

Kézimunka

A) Papiros- és színes kartonmunkák.

III. osztály.

Négyzet-, téglalap- és háromszög alakú lapok hajtogatása, vágása, fűzése, ragasztása. Csákó, falitáska, csónak, tolltartó, pénztárca, csattogató, tárca, doboz, könyvjelző, háló, lánc, szélmalom, utazótáska, ráma, lámpás; különféle változatos kivágott alakok felragasztása, karácsonyfa díszek; kerekalakú lapok hajtogatása; fűzése, ragasztása. Szabálytalan alakok. Vegyes munkák. Négy- és hatoldalú kosárka, szivaralakú kosárka. Kőalakú tárgyak kivágása és felragasztása. Sátor, bódé, szán, íróasztal, keret fényképnek, újságtartó, névjegytartó, vagy búvészkönyv, doboz fedővel, levelező-lap-tartó, könyvtábla.

IV. osztály.

Technikai menet: hajtogatás, fűzés, kivágás, szegélyezés, borítás, fölragasztás és kapcsolás. Szerkesztési menet; elemi mértani motívumok adott méretekkel, beosztás. Tanszerek (kartonból): órarend kalikó szélekkel, könyvfűzés, könyvkötés, különféle mértani idomok, törtek szemléltetésére, körlapok, készülékek az érzéki csalódás bemutatására, a világos területek látszólagos nagyobbodásának szemléltetése (irradiáció), szín-spektrum, fölfelé guruló kettős kúp, szögben látó.

B) Agyagmunkák.

III. osztály.

Golyó és golyóalakú tárgyak közül: golyó, gyöngysor, kisebb-nagyobb gyöngyök ritmikus csoportosítása, sulyzó, csillag, kereszt, fűrész, labda, borsó, barack és metszete, kajszin, burgonya, narancs, kenyér, zsemlye. Tojás és tojásalakú tárgyak közül: tojás és metszete, makk, eseresznye, körte, alma, szilva, hagyma, retek, citrom és metszete, mogyoró. Henger- és hengeralakú tárgyak közül: hen-

ger és metszete, ugorka, gomba, babhüvely, tök, óriás-paprika, gyer-tya, hurka, kereszt, betűk, számok, ceruza, szivar, létra, lánc, kigyó, gyík, sétatápca, pereg, sodrófa, zsák. Kúp- és kúp alakú tárgyak közül: kúp és csonka kúp, sárga répa, fenyő-toboz, füge, cukorsüveg, teke-láb, üveg, kávéscsésze, pohár, mozsár. Kocka-, oszlop- és gúlaalakú tárgyak közül: kocka, oszlop, gúla, falazat, levélnyomó, obeliszek, emlékkövek, asztal, ház, templom. Átmeneti alakok közül: gyűszű, cseber, virágcserep, tál, kenyér, főzőkanál, só- és paprikatartó, kalap, tölcsér, tintatartó, korsó, váza, vályu, madárfészek tojásokkal. Fantázia működése.

IV. osztály.

Természeti elemek négyzet lapokra kirakva; borostyánlevél, háromlevelű löhere, ibolyalevél, vizirózsalevél, orgonabokorlevél, tölgylevél, fűzilevél, rózsalevél, margarettavirág, gyöngyvirág- és hóviráglevél; cimer. Szabad természetű alakok közül (mint az iparművészet motívumainak elemei): sapka, kalap, félcipő, bakancs, kalapács, harapó- és csipőfogó, ülő, gyalu, korsó, vázák, dézsa, hamutartó, kanna, könyv: szőlő, árvácska, szekfű, rózsza, hóvirág, gyöngyvirág, gabonafej, kukoricacsó ruhástul, domboru képek és térképek. Fantázia működése. A sikerültebb munkákat díszítettük, megszáradás után befestettük s bevontuk szesz-lakkal.

C) Elméleti rész.

III. osztály.

A kézimunka-tanítás rövid története, elterjedése, célja és jelentősége.

IV. osztály.

A kézimunka tanítása a népiskolában. Tanmód. Berendezés eszközei: felszerelés, anyag, szerszámok. Módszeres utasítások. A gyakorlati fellépések alkalmával az egyes tárgyak készítésénél a következő fokozatokat tartottuk szem előtt: 1. Fölfogás a) hallás (esés, gurulás) által; b) érzékelés (melegség, súly) által; c) látás által; d) összehasonítás által (önönmagán, más szögletes testekkel, kiterjedés, súly.) 2. Agyagmintázás. 3. A tárgy megbeszélése. 4. A fantázia működése.

Heti óraszám: 1—1. Tanár: Glatt Adolf.

Óra	Oszt.	Hétfő	Kedd	Szerda	Csüörtök	Péntek	Szombat
8—9	I.	Földrajz	Magyar	Földrajz	Magyar	Természetről	Magyar
	II.	Törtélem	Zene	Törtélem	Mennyiség	Zene	Zene
	III.	Vegytan	Hittan	Természettan	Hittan	Történet	Földrajz
	IV.	Hittan	Mennyiség	Hittan	Német	Hittan	Természettan
9—10	I.	Nevelés	Mennyiség	Nevelés	Törtélem	Német	Törtélem
	II.	Magyar	Hittan	Természetről	Hittan	Nevelés	Földrajz
	III.	Módszertan	Magyar	Mennyiség	Földrajz	Módszertan	Vegyán
	IV.	Mennyiség	Történet	Magyar	Gyak. isk. (M.-sége)	Gyak. isk. (Hittan)	Gyak. isk. (Földrajz)
10—11	I.	Hittan	Zene	Hittan	Zene	Gazdaságtan	Zene
	II.	Nevelés	Nevelés	Gazdaságtan	Német	Magyar	Német
	III.	Magyar	Német	Zene	Gyak. isk.	Mennyiség	Vegyán
	IV.	Gazdaságtan	Sloj	Természettan	Mennyiség	Neveléstörténet	Gazdaságtan
11—12	I.	Természetről	Zene	Természettan	Zene	Gazdaságtan	Mennyiség
	II.	Rajz	Földrajz	Gazdaságtan	Zene	Rajz	Szépírá
	III.	Gazdaságtan	Sloj	Rajz	Német	Magyar	Gazdaságtan
	IV.	Magyar	Alkotmány	Zene	Rajz	Rajz	Zene
12—1	I.	Magyar	Magyar	Kántori leendő	Rajz	—	—
	II.	Természetről	Magyar	—	Rajz	—	—
	III.	Zene	Törtélem	—	Zene	Természettan	Közös ének
	IV.	Neveléstörténet	Német	—	Zene	—	—
3—4	I.	Német	Torna	—	—	—	—
	II.	Mennyiség	—	—	—	—	Magyar
	III.	Zene	—	—	—	—	Zene
	IV.	Gyak. isk. (Magyar)	Egész	Szervezettan	—	Magyar	—
4—5	I.	—	—	Torna	—	—	—
	II.	—	—	—	—	—	—
	III.	—	—	—	—	—	—
	IV.	Közös bírálat	—	—	—	—	—

IV.

Gyakorló iskola.

a) Tanítójelöltek gyakorlati kiképzése.

A gyakorlati kiképzés csekély kivétellel úgy történt, mint a múlt évben.

A II. éves növendékek az iskolai év második felétől heti egy órában látogatták a gyakorló iskolát, a gyermekek lélektani megfigyelése céljából az igazgató utmutatása mellett.

A III. éves növendékek hetenkint 2 órát töltöttek a gyakorló iskolában, hallgatták a gyakorló iskolai tanító tanítását és észlelték a gyermekekkel való bánásmódját; megfigyeléseikről naplót vezettek, melyet a gyak. isk. tanító, ki a módszertan tanára, ellenőrzött. Az iskolai év második felében minden növendék egy-egy félórás tanítást végzett.

A IV. éves tanítójelöltek október hó 2-től hetenkint 12 félórán tanítottak és miután minden tárgyból egy-egy félórás tanítást végeztek, minden növendék egy kitűzött napon, egész napon át tanított. A gyakorlati kiképzés tökéletesítése szempontjából meghagytuk azt a szokást, hogy egész éven át felváltva egy-egy negyedéves növendék egy egész napot a gyakorlóiskolában töltött, hogy egyrészt a tanítást megfigyelje, másrészt a gyermekek dolgozatainak átnézésében a gyak. isk. tanítónak segédkezze. Ujításunk oly áldásos hatással volt a növendékek tanítási és fegyelmezési ügyességeinek fejlesztésére, hogy azt egész őszinteséggel ajánljuk testvérintézeteink szives figyelmébe.

Minden tanítás előkészítésében, meghallgatásában és megbírálásában résztvesznek: az igazgató, a szaktanár és a gyakorlóisk. tanító, aki egyszersmind a módszertan tanára.

A fellépő, aki 3 héttel fellépése előtt kapja meg a tanítási anyagát a gyakorlóisk. tanítótól a szükséges utbaigazítások kíséretében, a szaktanár esetleges felvilágosításainak kikérése után, kidolgozza anyagát és beadja dolgozatát a gyak. isk. tanítónak. Az reá vezetvén

a beadás dátumát, kiadja a dolgozatot a sorban következő bírálónak és az ellenbírálónak, akik az igazgató által összeállított következő módszer szerint kötelesek a bírálatot, illetve ellenbírálatot megtartani:

Bírálati szempontok.

1. A *tervezet* helyesen van-e összeállítva? Nem hiányzik-e belőle valami? Az egymásutáság szempontjából nem kifogásolható-e? A dolgozat egész folyamán szemmel tartotta-e fellépő a tervezetet?

2. A dolgozat *tárgyi* hibái, tévedései.

3. *Módszertani* szempont:

A módszertan szabályait, a dolgozat tárgyához képest, pontosan betartotta-e? Pl. Az olvasmánykezelésnél így és így kell eljárni, szabályszerűleg járt-e el a föllépő, melyek a hibái? A dolgozatban van-e logika? Nem hézagos, felületes-e? Nincsenek-e ugrások a kifejtés folyamán? Hol? Miben?

4. Helyes *tanalakat* használt-e dolgozatának tárgyához képest? Lehetőleg az összetevő és önkifejtő tanalakat alkalmazandó. Nem beszél-e egyfolytában nagyon sokáig, amikor pozitív ismereteket közöl? A begyakorlásra fordít-e elég időt és gondot és helyesen, a módszertan szabályai szerint végzi-e azt?

5. Milyenek a *kérdései*? A *feleletekkel*, melyek várhatók, el tud-e bánni a didaktika szabályai szerint?

6. A *nyelvi* szempont.

Le tud-e ereszkedni nyelvezetében a gyermekek felfogásához? Vagy tán nagyon is póriás, pongyola? A helytelen kifejezések, szavak és mondatok megjelölendők.

7. A *dolgozat külső kiállítás*a:

Nem piszkos és rendetlen-e az írás? A helyesírási és iratpontozási hibák vörös vagy kék írónnal aláhuzandók.

A felülbírálatot a módszertan tanára végzi, akinek utasításaihoz fellépő feltétlenül ragaszkodni tartozik.

A fellépésen jelen van a módszertan tanára, a szaktanár és alkalmazottak az igazgató, akik észrevételeiket feljegyzik a bírálati naplóba. A szaktanár a fellépést követő legközelebbi óráján bírálatot tart a növendékek bevonásával: főleg tárgyi hibák jönnek szóba. E bírálaton kívül a IV. évesek számára hetenkint, a III. évesek számára esetről-esetre közös bírálati óra tartatik, amelyen az igazgató elnököl, a gyakorló iskola tanító pedig, ki egyszersmind a módszertan tanára is, mint főbíráló és előadó szerepel. Elnök felolvassa a szaktanárok bírálatait, a gyak. iskolai tanító elmondja megjegyzéseit és ezek kapcsán igazgató utmutatásokat ad a jövőre; leginkább a fegyelmezési, modorbeli és módszertani hibák kerülnek szóba.

A növendékek fellépési bírálatának megkönnyítésére igazgató az alábbi bírálati táblázatot állította össze, mely *Wessely és Horváth* nyomdájában beszerezhető.

A fellépő neve : Tanít : hó nap

Tantárgy :	Anyag :	Osztály :
<p><i>1. A tanítás külső kellékei :</i></p> <p>Milyen a külső magatartása ? Milyen az előadása ? Van-e gondja a fegyelmre ?</p>		
<p><i>2. A tanítás belső kellékei :</i></p> <p>Önkifejtő, szemléletes-e előadása, lekötő-e a gyermekek figyelmét ? Megnyilvánul-e tanításában a valóságos és hazafias szellem ? Kíhat-e tanítása a gyakorlati életre ? Milyenek kérdései ? Hogy bánik el a gyermekek feleleteivel ? Betartotta-e pontosan a dolgozatban feljegyzett tervezetet ? Az összefoglalást és a tanulásá levonását hogyan végezte ? Milyen volt nyelvezete ? Milyen volt készülsége ?</p>		
<p><i>3. Általános megjegyzések :</i></p>		
<p><i>4. Tanításának eredménye :</i></p>		

Tanítások.

A III. éves tanítójelöltek 28-szor tanítottak a gyakorlóiskolában; minden növendék egyszer.

Az egyes osztályokban következőleg oszlottak meg a tanítások:

I. osztályban volt 8 tanítás.			
II.	„	6	„
III.	„	7	„
IV.	„	7	„
<hr/>			
Összesen : 28 tanítás.			

Ebből az egyes tantárgyakra esett:

Írás-olvasás (I. oszt.)	8 félóra
Lakóhelyi ismeretek (I—II. oszt.)	6 „
Olvasmánytárgyalás (III—IV. oszt.)	14 „
<hr/>	
Összesen : 28 félóra.	

A IV. éves tanítójelöltek 192 félórás tanítást tartottak a gyakorlóiskolában, melyből egy-egy növendékre 8 tanítás esett.

A tanítások osztályonként való megosztása:

I.	osztályban volt	5 tanítás
II.	„	5 „
III.	„	26 „
IV.	„	35 „
V—VI.	„	34 „
I—II.	„	47 „
III—VI.	„	40 „
<hr/>		
Összesen : 192 tanítás.		

Az egyes tárgyakra jutott:

Hittan (I—VI. oszt.)	23 félóra
Lakóhelyi ismeretek (I—II. oszt.)	6 „
Írás-olvasás (I. oszt.)	5 „
Olvasmánytárgyalás (II. oszt.)	5 „
Nyelvtan (III—VI. oszt.)	19 „
Számтан (I—VI. oszt.)	24 „
Földrajz (III—VI. oszt.)	24 „
Történelem (V—VI. oszt.)	13 „
Polg. jogok és köt. (V—VI. oszt.)	5 „
Természetráajz (V—VI. oszt.)	5 „

Természettan (V—VI. oszt.)	5 „
Ének (I—VI. oszt.)	24 „
Rajz (I—VI. oszt.)	10 „
Kézimunka (I—VI. oszt.)	12 „
Játék-torna (I—VI. oszt.)	12 „

Összesen : 192 félóra.

A tanítási dolgozatok bírálatainak száma: 360.

A IV. éves tanítójelöltek egész napi tanításai:

Balvin István	tanított március	11-én
Boros Sándor	„	12-én
Csonka András	„	14-én
Csász Ferenc	„	16-án
Drenda Gyula	„	18-án
Farkas Jenő	„	19-én
Fehér Tibor	„	20-án
Gonda Béla	„	21-én
Gresz József	„	22-én
Hergeth Alajos	„	23-án
Hermann Lajos	„	26-án
Hetényi Antal	„	27-én
Kaszás József	„	28-án
Nemes János	„	29-én
Rott Lajos	„	30-án
Seszták Antal	„	április 13-án
Schippert Ferenc	„	15-én
Számpl Pál	„	16-án
Százuj Jenő	„	17-én
Sziács Sándor	„	13-án
Vér István	„	19-én
Waldfogl István	„	20-án
Welovszky Ernő	„	22-én
Zopf Ádám	„	március 13-án

b) Végzett tananyag a gyakorlóiskolában.

Intézetünk gyakorlóiskolája 6 osztályu osztatlan elemi iskola. A tananyagot a nmélt. püspöki kar által kiadott tanterv szellemében s terjedelmében dolgoztuk föl.

1. Hit és erkölcsstan.

I. és II. osztály (I. csoport.) Heti 2 félóraban.

Tankönyv: „Elemi katekizmus a biblia elemeivel.” (Szt. István-társ.) A hitről, parancsolatokról és szentségekről — I. oszt. imák; legfőbb tudnivalók Istenről, Jézus Krisztusról (bibliai alapon), temp-lom, fészület ismertetése.

III., IV., V. és VI. osztály (II. csoport.) Heti 4 félóraban.

Tankönyvek: Kis katekizmus az elemi népiskolák III—IV. oszt. részére (Szt. István-társ.) Kath. Szertartástan. Dr. Demkovich A.-tól. (Sz. István-társ.)

A hit és a „hísekegy” taglalása. Isten tiz és az egyház főbb parancsolatai. A kegyelemről, szentségekről általában és különösen a keresztségről, a penitenciatartás szentségének 5 részéről és a bucsuról. Bibliából: az ó-szövetségi történetek. Az új-szövetségi történetek-ből Jézus életének, csodáinak, szenvedésének, halálának, föltámadá-sának kiváló részei, példabeszédei, tanítványai, a Szentlélek eljövetele. Szent helyek, szerek, szertartások és sz. idők.

2. Lakóhely ismeretek.

I. és II. osztály. Heti 2 félóraban.

Bizalom fölkelte, ismerkedés, iskolarend, fegyelmi szoktatás. A gyermek viselkedése az iskolában, az utcán, otthon és a templom-ban. Az iskola s szülői ház. A házi állatok. A kert s növényei. Az állat-védelem; hűség, álnokság, mértékletesség stb. megfélelő elbeszélések alapján. A község lakói foglalkozás szerint. Udvariasság, az öregek tisztelete. Mezők, erdők, rétek állatai növényei szükében. Ég, világ, idő, napok, hetek, hónapok. Isten. A munka. Isten iránti hála. Mgefelelő mesék. Az egyes évszakok és főbb ünnepek alkalom szerint.

3. Olvasás.

I. osztály. Heti 3 félóraban.

Tankönyv: Öveges—Wiemann; Hangutánzó Abc. Irás-olvasás a fonémika szerint. Hangoztatási s írási előgyakorlatok. Kis és

nagybetűk ismertetése, a gépies olvasás gyakorlása, kisebb versek hallás utáni betanítása.

II. osztály. Heti 3 félóraban.

Tankönyv: Öveges—Wiemann-féle magyar olvasókönyv. A készséggel és értelemmel való olvasás gyakorlása. Az olvasmányok a lakóhelyi ismeretek anyagát követik, hogy azt támogassák.

III. osztály. Heti 2 félóraban.

Tankönyv: Öveges K.-féle Magyar olvasókönyv. Az értelmes és hangsúlyos olvasás gyakorlása. Az olvasmányok a valláserkölcsei képzés mellett a reálokttatást támogatják. Költemények emlézése.

IV. osztály. Heti 2 félóraban.

Tankönyv: Mócsy-Petrovác— Dr. Walter-féle negyedik olvasó-könyv. Az értelmes olvasás gyakorlása és a szépolvasásra való szoktatás. Az olvasmányok valláserkölcös képzés mellett a földrajzi anyag körül csoportosulnak. Költemények emlézése.

V—VI. osztály. Heti 1 félóraban.

Tankönyv: Mócsy—Petrovác—Walter-féle Olvasókönyv. Az értelmes és kifejezéssel való olvasás gyakorlása. Az olvasmányok tárgyát gazdaságtani s egészségügyi közlemények földolgozása után még valláserkölcsei s hazafias irányu olvasmányok is kísérték. Költemények emléztetése.

4. Nyelvyakorlatok.

II. osztály. Heti 1 félóraban.

Tankönyv: Ember K. Magyar nyelvtan II. oszt. számára. A beszéd s mondat (nyelvtani értelmezés nélkül). A szó. A hang. A betű. A magán- és mássalhangzók. Hoszu- és rövid magánhangzók. Egy- és kétjegyű mássalhangzók. A főnév, névelő, személynévmások, ige, melléknév. A mondat egyes és többes száma. A pont, vonás, kérdő- és fölkiáltó-jel.

III. osztály. Heti 3 félóraban.

Tankönyv: Ember Károly, Magyar nyelvtan III. oszt. számára. A szótan. Az egyszerű tő és bővített mondat. Jelzői-, tárgyi- és határozói bővítések. A tankönyv összes fogalmazási feladványai fel-dolgoztattak.

IV. osztály. Heti 3 félóraban.

Tankönyv: Ember Károly, Magyar nyelvtan IV. osztálya számára. A bővített mondat. Tő- és képzett szók; ragozott szók. Határozók. Teljes igeragozás. Az összetett mondat s fajai. A tankönyv fogalmazási feladványai mind feldolgoztattak.

V—VI. osztály. Heti 2 félóraban.

Tankönyv: Ember Károly, Magyar nyelvtan V—VI. oszt. számára. A IV. osztály nyelvtani anyagának ismétlése és kibővítése. A közélet. Fogalmazványok közül: az elbeszélés, leírás, elmélkedő fogalmazványok, levélnemek, foyamodvány. A polgári ügyiratok közül: nyugtatvány, számla, utalvány, szállítólevél, vevény, távirat, kötelezvény, váltó, bizonyítvány, hirdetés, szerződés, leltár, végrendelet.

5. Számolás és mérés tan.

I. osztály. Heti 2 félóraban. A számok 1—20-ig minden oldalulag tárgyalva, közben a pénz és mértékek ismertetése.

II. osztály. Heti 2 félóraban. A számok 1—100-ig a pénz és értékek ismertetésével. A négy alapművelet fejben. Szorzótáblák. Római számok. Számталányok.

III. osztály. Heti 3 félóraban. Tankönyv: Bertalan V. Számolási gyakorlókönyv, III. oszt. számára. A számok 1000-ig. A négy alapművelet fejben és jegyekkel. Pénz- és mértékismertetés. Többnevű számok szétbontása és összevonása. A négy alapművelet többnevű számokkal. Római számok ismertetése.

IV. osztály. Heti 3 félóraban. Tankönyv: Bertalan V. Számolási gyakorlókönyv, IV. oszt. számára. A számok millióig. Teljes mértékismertetés. A többnevű számokkal a négy alapművelet. Közönséges és tízedestörtek összeadása, kivonása, szorzása és osztása minden esetben. Részek kiszámítása. Háztartási és gazdasági példák fejbeni megfejtése.

V VI. osztály. Heti 2 félóraban. Tankönyv: Bertalan V. Számolási gyakorlókönyv, V. VI. oszt. számára. A számköz kibővítése a végtelenig. A négy alapművelet közönséges és tízedestörtekkel, minden esetben. Hármasszabályi példák, egyszerű- és összetett hármasszabály. Kamatszámolás. Mértanból: síkidomok trülete és kerítése. A kocka, hasáb felülete és köbtartalma.

6. Földrajz.

III. osztály. Heti 2 félóraban. Tankönyv: Györfly J. Baranyavármegye földrajza. A földrajzi előismeretek részletesen. Baranya-

vármegye tüzetes ismertetése. A magyar haza s Budapest röviden.

IV. osztály. Heti 2 félóraban. Tankönyv: Györfly J.: Földrajz. Magyarország részletes ismertetése. Az osztrák tartományok. Európa országai. A többi földrész általános ismertetése.

V VI. osztály. Heti 1 félóraban. Tankönyv: Györfly J.: Földrajz. A IV. osztály anyagának ismétlése után Európa és a többi földrész tüzetes ismertetése. A Föld s forgása, az egyenlítő, a két félgömb, a földövek. A Hold s változatai. A Nap. A bolygók és üstökösök. A világ.

7. Történelem.

V VI. osztály. Heti 1 félóraban. Tankönyv: Györfly J.: A magyar nemzet története. Hazánk őslakói. A honfoglalás. Árpád. Sz. István. A keresztény Magyarország küzdelme a pogánysággal. Sz. László. Könyves Kálmán. A görög befolyás. A tatárok pusztítása. Az Anjou-ház és Hunyadiak kora. Hazánk küzdelme a törökökkel. A mohácsi vész. Vallási küzdelmek. Nemzeti küzdelmek. Mária Terézia. A nemzeti szellem ébredése. A szabadságharc. A kiegyezés. A mai Magyarország megalakulása. Napjaink.

8. Polgári jogok és kötelességek.

V VI. osztály. Heti 1 félóraban. Tankönyv: Hámosi M. Alkotmánytan. A család. A községi és megyei önkormányzat. A magyar állam és nemzet. A király. A magyar felelős miniszterium. Az országgyűlés és működése, az igazságszolgáltatás. A magyar állampolgár fontosabb jogai és kötelességei.

9. Ismeretek a természet köréből.

a) Természettan.

V VI. osztály. Heti 1 félóraban. Tankönyv: Györfly J.: Természettan. A természet tárgyai. Az állatokról. Az emlős állatok. A madarak. A hüllők és kétélűiek. A halak. A gerinctelen állatok. A növények. Az ásványok.

10. Gazdaságtan.

V VI. osztályban. Heti 1 félóraban. Tankönyv: Mócsy László-féle „Gazdaság és kertészettan“. Földművelés. Növénytermelés. Állattenyésztés. Gazdaságrendezés. Konyhakertészet. Fatenyésztés. Szőlőművelés. A mezőgazdasági háziipar.

b) Természettan.

V VI. osztály. Heti 1 félóraban. Tankönyv: Györfly J.: Természettan és vegytan. Mit tapasztalunk a természetben levő tárgyakban? A munka; a legegyszerűbb gépek. A vízvezeték, szökőkút. Miért uszít a fá a vizen? A levegő és tulajdonságai. A légsúlymérő. Tüzi-feeskendő. A hang, a viszhang. A melegségről. A hőmérő. A gőzgép. A légköri tünemények. A gázokról. a világosságról. A deleitű. A villamoserő, villámhárító. A villamoserő felhasználása. A vegytan elemei.

11. Szépírás és helyesírás.

II VI. osztály. Közösen heti 1 félóraban. Irás ütenvezés után. A folyóírást a csendes foglalkozási órákon másolással gyakorolják. — A III—VI. oszt. a Horváth E. János-éle „Helyesírási gyakorlatokból” az összes gyakorlatokat feldolgozták.

12. Rajzolás.

I II. osztály. Heti 1 félóraban. Kézügyesítő gyakorlatok. Egyszerű tárgyak lerajzoltatása szemlélet alapján, egy oldalról, magyarázat mellett. Csendes foglalkozási órákon a tanulók ösztönszerű és emlékezet utáni rajzokat készítettek, vagy a táblára előrajzolt mintákat másolták.

III VI. osztály. Heti 1 félóraban. Kézügyesítő gyakorlatok mellett szemlélet és emlékezet után való rajzolás, ecsetgyakorlatok, tervezgetések, természeti elemek rajzolása, ösztönszerű rajzolás.

13. Ének.

I II. osztály. Heti 2 félóraban. Világi és egyházi énekek betanítása hallás után. Hangeltalálás s a helyes hangképzés fejlesztése.

III VI. osztály. Hangyakorlatok. Zenei hangérzék kipuhathatósága. A kis- és nagy hangtávolság az ujjakon szemléltetve, a hanglépeső (C hanglétra.) Hangközök gyakorlása. A hangok időmértéke. Az egész-, fél-, negyed-, nyolcad- s tizenhatod hangjegy; ezeknek megfelelő szünjel. A „g” kules. Az ütem. A hangok különböző erőfokai. Hangjegyírás, hangjegyolvasás; dalok s egyházi énekek betanítása hangjegy és hallás után.

14. Német olvasás.

II VI. osztály. Tankönyv: Schultz, Német „Abe” és Lesebuch. A folyékony olvasás gyakorlása. Fordítás németből magyarra.

15. Játék—torna.

I VI. osztály. Heti 2 félóraban. (A téli időszakban szünetelt.) Játékok, rendgyakorlatok; fej-, kar-, törzs- és lábgyakorlatok. Ütenyjárás, rövid futások. Szergyakorlatok és összetettebb társasjátékok.

16. Kézimunka (slöjd.)

I—IV. osztály. Heti 2 félóraban. Papiroshajtogatás, különféle tárgyak papírból. Agyagmunka: előkészítő gyakorlatok, szemlélet és emlékezet alapján különféle tárgyak mintázása.

V.

Vizsgálatok.

A IV. évesek osztályképesítő- és osztályvizsgálatai a következő sorrendben tartottak meg:

Írásbeli osztályképesítő: a mennyiségtanból május 23-án d. e. 8—12-ig; a németből május 23-án 2—6-ig. Az osztályvizsgálat május 24-én d. e. tartott meg.

Osztályképesítő vizsgálatok.

Május 28-án d. e. 8—12-ig: az egészségtanból és gazdaságtanból;

Május 28-án d. u. 2—6-ig: mennyiségtanból és testgyakorlásból.

Május 29-én d. e. 8—12-ig: a természettanból, ének és zenéből;

Május 29-én d. u. 2—5-ig: a németből;

Május 29-én d. u. 5 órákor tartott meg az osztályzó tanácskozmány, amelyen megállapítottak a gyakorlati tárgyakból is a tanjegyek.

Végképesítő vizsgálatok:

Junius 3-án d. e. 8—12-ig: írásbeli vizsgálat a magyar pedagógiából.

Junius 12-én d. u. 5 órákor előértekezlet és a próbatanítási tételkisorsolása.

Junius 14-én és 15-én 8—11-ig gyakorlati tanítások.

Junius 24. 25. 26-án szóbeli képesítő vizsgálatok d. e. 8—12-ig és d. u. 2—6-ig.

A kántorképesítő írásbeli jun. 3-án d. u. 2—6-ig;

A kántorképesítő szóbeli jun. 4-én d. e. tartott meg.

Osztály- és osztályképesítő vizsgálatok:

Junius 15-én d. u. 2—6-ig magántanulók írásbeli vizsgálata.

Junius 17-én d. e. 8—12-ig az I. osztály vizsgálata.

Junius 18-án d. e. 8—12-ig a II. osztályban osztályképesítő a történelemből és földrajzból; d. u. a többi tárgyakból.

Junius 19-én d. e. 8—12-ig és d. u. 2—6-ig a III. osztályban osztályképesítő a természetrajzból és vegytanból.

Junius 20-án d. e. 8—12-ig osztályvizsgálat a többi tárgyakból.

Junius 20-án d. u. 3 órákor osztályzó tanácskozmány.

Junius 22-én Gyakorlóiskolai vizsgálat.

Junius 23-án $\frac{1}{2}$ órákor Te Deum.

Junius 29-én 8 órákor bizonyítvány kiosztás.

Osztályképesítő írásbeli tételk.

a) A mértanból.

1. Valamely 8 m. magas hasáb alapja olyan szabályos háromszög, amelynek magassága 8 méter, mekkora a felülete és köbtartalma?

2. Két kocka élének különbsége 1 dm., köbtartalmaik különbsége 169 köbdm., mekkora a két kocka felülete és köbtartalma külön?

3. Valamely henger köbtartalma 210 köbm., az alap átmérője úgy aránylik a henger magasságához, mint: 6—7-hez, mekkora a henger felszíne?

4. Meghatározandó olyan csonkakúp köbtartalma, melynél a nagy alap 100 négyzetm., a két alap sugarainak aránya 5—4-hez s a magasság 48 m.?

5. Valamely 2 cm. átmérőjű platinagolyó 80.8498 gr. súlyu, mekkora a platina sűrűsége?

6. Az oktaéder tengelye 4 m., mekkora a felülete és köbtartalma s mily nagyok élei?

Jeleltetett az 1. 3. 4. és 5. tétel.

b) A Németből.

1. Aus Pestalozzis „Linhard und Gertrud“.

2. Der Haushund.

3. Grundsätze des erfolgreichen Unterrichtes.

(Nach Comenius.)

A 3. tételt jelelte az egyhm. főtanfelügyelő.

c) *A magyar nyelv- és irodalomból és a paedagogiából.*

1. Vörösmarty Mihály „Két szomszéd vár”-ának szerkezete, jellemje és felfogása.
2. A Magyar Alföld Petőfi Sándor költészetében.
3. Az aesthesikai érzelem és annak fejlesztése a népiskolában.
4. Az emlékezet képzésének eszközei.
- A 4. tételt jelelte az egyhm. főtanfelügyelő.

A gyakorlati tanítások tételei.

I. Hittanból:

1. Az első emberekről (I.—II. oszt.)
2. Az egyház tanítása a halálról és iteletről (II. oszt.; Elemi kat. 19. §. 5—10 p.)
3. Az Oltáriszentségről (Kis kat. 270—277; III. oszt.)
4. Jézus az Anyaszentegyház látható fejevé teszi sz. Pétert (IV. oszt. Kis bibl. 90.)

II. Lakóhelyi Ismeretekből:

5. A rét és legelő. (I—II. oszt.)
6. A tej és termékei. (I—II. oszt.)
7. A fecske. (I—II. oszt.)
8. Az idő. (I—II. oszt.)
9. Az ég és a világ. (I—II. oszt.)
10. A házior, utca, tér, község. (I—II. oszt.)

III. Írás olvasásból:

11. A „g” fonomimikai ismertetése. (I. oszt.)
12. Az „I. J” betűk rendszeres ismertetése. (I. oszt.)

IV. Olvamánytárgyalásból.

13. „Az ég” (118. olv.) c. olv. tárgyalása. (II. oszt.)
14. „A levegő” (126. olv.) c. olv. tárgyalása. (II. oszt.)
15. „A pásztorfiú meg a király” (87. olv.) c. olv. tárgy. (II. oszt.)
16. „A virágok” (ug. olv.) c. olv. tárgyalása. (III. oszt.)
17. „A gyümölcsösben” (120. olv.) c. olv. tárgyalása. (III. oszt.)
18. „Szózat” (69.) c. költemény tárgyi kezelése. (IV. oszt.)
19. „A Tisza” (60. olv.) c. olv. tárgyalása. (IV. oszt.)
20. „Falusi gyermek a nagyvárosban” (139. II.) c. költ. tárgy. (V—VI. oszt.)

V. Nyelvtan magyarázatokból:

21. A szóelválasztás. (II. oszt.)
22. Az időhatározó. (III. oszt.)
23. Az egyszerű mondat fajai. (III. oszt.)
24. Az ige, mint névszó. (IV. oszt.)
25. Az alárendelt összetett mondat. (IV. oszt.)
26. A szerződés. (V—VI. oszt.)

VI. Számolásból:

27. 1—20 körében a fejbeni szorzás gyakorlása. (I. oszt.)
28. Gyakorlati példák megírása 1—100 körében. (II. oszt.)
29. Többnevű számok osztása. (III. oszt.)
30. Különböző nevezőjű törtök osztása. (IV. oszt.)
31. Gabonaár kiszámítás. (IV. oszt.)
32. A vegyítésszabály. (V—VI. oszt.)

VII. Földrajzból:

33. Baranyavármegye közlekedési utjai. (III. oszt.)
34. A Délnyugoti Dombvidék általános leírása. (IV. oszt.)
35. Szárazföld és tengerek. (IV. oszt.)
36. Ausztrália. (V—VI. oszt.)
37. A Hold- és Napfogyatkozás. (V—VI. oszt.)

VIII. Történelemből:

38. Nagy Károly uralkodása. (V—VI. oszt.)
39. Deák Ferenc és a kiegyezés. Napjaink. (V—VI. oszt.)

XI. Polgári jogok és kötelességekből:

40. Az ipariügy szervezete. ((V—VI. oszt.)
41. A csödtörvények. (V—VI. oszt.)

X. Természettárból:

42. Az éneklő madarak. (V—VI. oszt.)
43. Fémek és ércék. (V—VI. oszt.)

XI. Természettanból:

44. A hőmérő. (V—VI. oszt.)
45. Az elektromos áram mágneses hatásai. (V—VI. oszt.)

XII. Gazdaságtanból:

46. A gazdasági gépek. (V—VI. oszt.)

XIII. Énekből:

47. A lány hangnem. (III—VI. oszt.)

48. A himnus betanítása hallás után. (I—II. oszt.)

XIV. Rajzolásból:

49. A sétatot természet utáni rajzoltatása. (I—II. oszt.)

50. Négyzet díszítése sematikus motívumokkal. (III—VI. oszt.)

VI.

A Hetfegy-önképző kör.

Ifjaink, mint minden évben, ez évben is lelkesedéssel szentelték szabad idejük egy részét az önképzés nemes ügyének. Mindjárt az iskolaév elején megalakítottuk az önképzőkört, melynek működése két heti időközben megszakítás nélkül folyt május hó végéig.

Az önképzőkör az alakuló és zárógyűléssel együtt 14 rendes gyűlést tartott. Az alakuló gyűlésen, melyet *Dr. Kápolnai* Zsigmond tanár, az önképzőkör igazgatója vezetett, az intézet ifjusága a következő tisztikarra bízta a kör vezetését:

Elnök: *Számpl* Pál IV. é. t. n.

Főjegyző: *Schippert* Ferenc IV. é. t. n.

Főkönyvtáros: *Kaszás* József IV. é. t. n.

Ügyvivő ellenőr: *Nemes* János IV. é. t. n.

Alkönyvtárosok: *Friesz* József és *Gasz* József III. é. t. n.

Tartottunk két díszgyűlést márc. 15-én és ápr. 11-én. A márc. 15-iki díszgyűlésen *Számpl* Pál, az önképzőkör elnöke tartotta az ünnepi beszédet, melyben a márciusi napokat esetelte lelkes szavakban. Ezen az ünnepélyen a gyakorlóiskola két növendéke, névszerint *Gajáry* Sándor IV. o. és *Kovácsics* György IV. o. t. is részt vett. Az ápr. 11-én *Dr. Kápolnai* Zsigmond tanár tartotta a díszbeszédet. Októberben az első gyűlést az aradi vértanuk emlékének szentelte az önképzőkör, melyen *Drenda* Gyula IV. é. t. n. megható szavakkal emlékezett meg a hősokról. *Liszt* Ferenc 100-ik születésének emlékére is áldozott az önképzőkör. Az évfolyamán beérkezett 10 mü; melyek közül elfogadtatott 8; felolvasatott 4. Szorgalmukkal különösen kiüntek *Számpl* Pál IV. é. n. aki 4-szer, *Drenda* Gyula IV. é. n. 3-szor, és *Hetényi* Antal IV. é. n. 2-szer szerepelt. Szabadelőadást tartottak *Számpl* Pál IV. é. n. Rádiumról, *Hetényi* Antal IV. é. n. Griegről, és *Berthoven*-ről és *Drenda* Gyula IV. é. n. A tanító szociális feladatairól.

A kör igazgatója az önképző-kör pénztárából három drb. 10 koronás aranyat adományozott a legszorgalmasabban működő há-

rom növendék részére. A díjakat Száml Pál, Drenda Gyula és Hetényi Antal IV. é. n. növendékek kapták, mint akik szorgalmukkal különösen kitűntek.

Dr. Kápolnai Zsigmond, az önk. kör igazgatója.

A Hetgy önképzőkör vagyoni állapota.

I. Bevételek.

a) Mult évi maradvány	52.16 K
b) 1911-12 évi bevétel	216.— K
	<hr/>
Összesen:	268.16 K.

II. Kiadások.

a) Zeneművekre	60.— K
b) Könyvtár szaporításra	82.— K
c) Az „Élet„ előfizetése	20.— K
d) Könyvkötés	11.40 K
e) Jutalmakra	30.— K
f) Folyó kiadások	23.— K
	<hr/>
Összesen:	226.40 K
Levonva a kiadásokat:	268.16 K
	<hr/>
Marad 1912-13-ra:	41.76 K

VII.

Ösztöndíjak és segélyezések.

Dr. Zichy Gyula gróf megyés püspök úr Ó méltósága a Schultz Imre néhai tanítóképzőintézeti tanár emlékére létesített ösztöndíjat Száruj Jenő IV. éves növendéknek, a négy drb. 84 K.-ás püspöki ösztöndíjat pedig: Drenda Gyula és Gresz József IV. éves, Kail Antal és Sipőcz Imre III. éves növendékeknek adományozta.

A Székeskáptalan pedig a következő tanulókat tüntette ki az adományozásához tartozó káptalani ösztöndíjakkal: Száml Pál IV. éves tj. a Vörös-féle 200 K.-ás. Vér István IV. éves tj. a Jonás-féle 104 K. 50 fill.-res. Kaszás József IV. éves, Herbert Vilmos III. éves, Probszt Mátyás, Auguszt Lajos és Kiss Lajos II. éves növendékek a Miskolczy-féle, egyenkint 52 Kor.-ás ösztöndíjat nyerték. Pintér István I. éves tj. pedig a Daróczy-féle 52 K. 50 fill.-res ösztöndíjat kapta.

A Pécsi Takarékpénztár által jutalmazásra felajánlott 100 Kor.-ból: Fehér Péter II. éves növendék 50 koronát és Tormási István 20 koronát kapott jutalmul, a megmaradt 30 koronát pedig a gyakorliskolai növendékeknek könyvekkel való jutalmazására fordította az igazgató.

A szegény növendékek segélyezése részint az intézeti segélyalap kamataiból, részint a püspöki tápintézetben, részint egyesek jószívűségéből történt. Az intézeti segélyalap kamataiból az 1011/12. tanévre 20 kor. 50 fillér maradt, mely összeget, miután arra szükség nem volt, igazgató elszámolásával együtt bekiüldötte a megyéspüspöknek a segélytökhöz való csatolás céljából. A püspök 4536/1911. sz. alatt jóváhagyólag tudomásul vette igazgató elszámolását és kiutalványozta az 1911. évi kamatok: 270 korona összegben. Ezen összegből a tornaversenyen részt vevő szegénysorsu növendékek egyenruhájára 120 koronát utalványozott ki az igazgató. Maradék az 1912/13. tanévre 150 korona.

Az intézeti segélyalap a Pécsi Takarékpénztár 50 kor. kegyes adományával gyarapodott.

A püspöki árvaházban August Lajos II. éves, az Irgalmas rendükénél pedig: Horváth Gyula II. éves t. n. teljes ellátásban részesült. A Notre Dame apácáknál ministrálás fejében ebédet és vacsorát kaptak: Waldfogl István IV. éves, Sipőcz Imre III. éves és Schlenker Remig I. éves növendékek, a vármegyei árvaházban: Zopf Ádám IV. éves növendék. A szegény ifjak e nemes lelkű jótévedőinek leghálásabb köszönetet mondunk és jószívűségükre a jövőben is számítani bátorkodunk.

A püspöki tápintézetben ingyen étellemezést nyertek: Kaszás József IV. éves, Gasz József, Herbert Vilmos III. éves, Eibeck András, Folbert József, Nagy Győző és Szende Béla II. éves, Kienle Rezső és Kremer János I. éves növendékek 1800 korona értékben. Kedvezményes árban kaptak étellemezést: Hetényi Antal IV. éves, Hartmann Ferenc, Bucsi Ignác és Petz Hubert III. éves, és Bence László II. éves növendékek 400 korona értékben.

VIII.

Intézeti leltár.

Természettajzi és anthropologiai tanszerekben gyarapodás:

- 14 db. mikroskop-készítmény,
- Hallószerv, papiranyagból.
- Az emberi bőr átmetszete, papiranyagból.
- Az ember belső szervei, papiranyagból.
- 4 db. borszesz-készítmény egészséges és tuberkulotikus tüdő, (galandféreg borsókája).
- 10 db. stereszkophoz való Röntgen-fénykép az ember vérkeringésének szemléltetésére.
- 1 db. agancsos őzkoponya. (Bálint Ferenc főerdőmérnök ur ajándéka).
- 20 db. különböző madártojás.
- 9. db. Brendel-féle botanikai minta.
- 1 db. növényprés.
- 1 db. növényásó.
- 1 doboz növénytani preparáló eszközök.

Fizikai tanszerekben:

- 1 Spirituslámpa üvegből 100 gr. tubuss.
- 1 Elektromos inga.
- 1 Alumínium elektroskop.
- 1 Franklin tábla kisebb.
- 1 Szétszedhető leydeni palack.
- 1 Winter f. dörzsvillamossági g. 32 cm.
- 1 pár Induktios tekercs nagy.
- 1 Aestetikus galianometer.
- 1 Mikrofon mintája.
- 1 Delejtü állványon jó minőségű.

Slöjdtanszerekben:

24 db. gipszminta.

Könyvtári jelentés.

1. A tanári könyvtár állapota.

A tanári könyvtár állománya: 562 kötet.

Idei szaporulat: 32 kötet.

2. Az ifjúsági könyvtár állapota.

Az ifjúsági könyvtár állománya: 572 kötet.

Idei szaporulat: 27 kötet.

Dr. Kápolnai Zsigmond
könyvtáros.

3. A segélykönyvtár állapota.

A segélykönyvtár állománya 65 kötet használható tankönyv.

Cséfay Flórián
könyvtáros.

4. A népiskolai könyvtár.

A népiskolai könyvtár állománya 334 kötet.

Glatt Adolf
könyvtáros.

IX.

Érdemsorozat.

a) A tanítóképző-intézeti növendékek érdemsorozata.

Az erkölcsi viselet fokozatai: 1 = dicséretes, 2 = jó, 3 = tűrhető, 4 = kevésbé szabályszerű, 5 = rossz. — **Tanjegyek:** 1 = kitünő, 2 = jeles, 3 = jó, 4 = elégséges, 5 = elégtelen (másodrendű). — A vallásra nézve mindenütt római katolikust kell érteni. — lsm. annyit jelent, mint „ismétlő”.

I. osztály.

A tanuló neve	Erkölcsi viselet													
	Hittan	Nevelés tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Számitan	Földrajz	Történelem	Természettan	Gazdaságtan	Ének	Zene	Rajz	Széprás	Testgyakorlás
Böbl Alajos	2	3	4	2	4	5	2	1	3	2	4	4	3	3
Császár Gyula	1	2	4	3	4	2	3	2	4	4	4	3	1	1
Decleva Géza	2	1	1	1	1	1	1	1	2	3	4	1	1	2
Hahn József	1	2	3	3	2	2	3	3	2	3	1	2	3	1
5 Halászek Antal	2	1	3	3	3	3	2	3	3	3	4	3	1	2
Havelka Pál														
Horváth Lajos	1	3	4	2	4	2	3	1	3	4	3	2	3	1
Hyross Tibor	2	3	3	4	3	3	4	3	3	4	3	4	4	3
Ignics József	1	2	4	2	3	3	3	3	2	4	4	2	1	2
10 Katona János														
Kienle Dezső	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3	2	3
Kremer János	1	2	1	2	2	2	1	1	1	2	4	4	2	1
Lesnyik Mihály	1	1	2	1	2	3	2	1	3	3	3	4	3	2
Mühlhäusler Mihály	1	3	3	3	4	3	2	2	3	3	3	4	3	2
15 Pető Fernnc	1	1	2	1	3	1	2	2	2	2	2	2	3	3
Pesty László	1	3	3	3	4	3	3	3	2	4	3	4	2	3
Pintér József	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	4	2	1	1
Schein András	1	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	4	2	1
Schlenker Remig	1	4	4	4	3	4	4	4	4	4	3	4	3	2

A tanuló neve	Erkölcsei viselet																	
	Hittan	Nevelésben	Magyar nyelv	Német nyelv	Számtan	Földrajz	Történelem	Természetrajz	Gazdaságtan	Ének	Zene	Rajz	Szépíráás	Testgyakorlás				
20 Schwarz Gyula	1	1	3	2	2	3	2	3	2	2	3	4	3	2	3			
Szabó István	1	3	2	3	4	3	3	2	4	4	4	3	3	3	4			
Szabó József	1	4	4	4	4	3	4	4	3	3	4	4	3	4	4			
Székely Ferenc	1	2	2	4	4	1	3	3	4	3	1	2	3	3	1			
25 Tábori Tibor	V	i	z	g	á	l	a	t	l	a	n	u	m	a	r	a	d	t
Táncos Gyula	1	1	4	3	5	3	3	3	4	2	4	2	2	2	3			
Tomási István	1	1	2	3	3	1	2	2	2	2	1	4	1	1	1			
Vas István	1	4	3	4	5	3	4	4	3	4	5	3	2	2	2			
Vitárius Endre	1	1	2	4	4	4	2	3	3	4	4	3	2	2	2			
30 Wagner György	1	3	4	4	2	2	3	3	4	2	4	4	2	1	3			

Magántanulók: Fóris József és Szekér János.

II. osztály.

A tanuló neve	Magaviselet																
	Hittan	Nevelésben	Magyar	Német	Mennyiségben	Földrajz	Történelem	Természetrajz	Gazdaságtan	Ének	Zene	Rajz	Szépíráás	Testgyakorlás			
Adrigán Béla	2	2	4	3	5	5	4	4	3	4	2	2	3	2	2		
Auguszt Lajos	1	1	1	2	3	2	3	2	2	4	3	3	2	1	2		
Bencze László	2	3	4	3	4	3	3	2	3	4	4	4	3	3	2		
Bolkovits Ferenc	2	3	4	2	3	5	4	4	3	3	4	4	4	4	3	4	
5 Breszár János	1	1	3	2	2	3	2	1	1	2	3	3	3	3	2		
Császár Lajos	1	1	3	2	5	3	3	3	4	4	4	3	2	1	1		
Eibeck András	1	1	3	1	1	3	3	1	2	1	4	4	3	1	3		
Fehér Péter ref	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	3	2	1	2		
Folbert József	2	2	4	4	4	5	3	4	2	3	4	4	3	1	4		
10 Galambos Gyula	2	1	2	2	3	4	4	4	1	1	2	4	3	2	3		
Gyulai Ferenc	2	3	3	2	1	1	2	3	3	4	3	2	1	1	1		
Hermann István	1	1	3	1	2	3	1	1	1	3	3	3	2	1	1		
Horváth Gyula	2	4	3	4	5	4	4	4	4	4	4	4	3	1	1		
Horváth János					K	i	m	a	p	a	d	t					
Horváth József	1	1	4	1	4	2	2	1	2	1	4	4	3	1	3		
15 Kisgadó Ignác	2	2	4	2	4	2	3	1	3	3	3	2	1	1	2		
Kiss Lajos	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	3	2	1	1		
Klespitz Jenő	2	1	4	4	4	4	3	3	4	3	4	4	3	2	2		
Knechtl Károly	1	2	3	4	4	4	3	3	3	3	3	4	3	3			
Miskey Alajos	2	2	2	2	3	4	3	3	2	2	4	4	4	2	2		
20 Nagyági Károly	1	3	4	3	4	4	3	3	4	4	4	4	1	1	3		
Nagl Győző	1	3	4	3	2	3	3	4	3	2	4	4	1	1	1		
Nagy Győző	2	2	4	2	4	4	4	2	3	4	4	4	3	4	1		
Palásthy János					K	i	m	a	p	a	d	t					
Petrety Ferencz	2	4	4	4	4	3	3	4	4	3	3	3	3	3	4		
Propsz Máttyás	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2		
25 Szende Béla	1	2	4	3	2	2	3	3	2	3	1	3	3	3	3		
Szinder Andor	1	4	4	4	4	2	4	4	2	3	4	3	1	3	4		
Vitkovits Lajos	1	2	4	1	3	4	3	3	2	1	4	3	2	1	2		

Magántanuló: Link János

II. osztály.

b) A gyakorlóiskolai tanulók érdemsorozata.

Előmeneteli fokozat.

Magaviselet :

Szorgalom :

Előmenetel :

1. dicséretes
2. jó
3. tűrhető
4. szabálytalan
5. rossz

1. kitartó
2. kellő
3. változó
4. hanyatló
5. csekély

1. kitünő
2. jeles
3. jó
4. elégséges
5. elégtelen (másodr.)

I. osztály.

N é v											
	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcstan	Lakóhelyi ism.	Magyar olvasás	Számítan	Széprírás	Ének	Rajz	Játék-torna	
Bien Imre	2	3	4	4	4	4	4	4	4	3	
Csokonai Béla	1	2	2	3	3	2	4	2	3	3	
Gajary Ödön	1	2	1	1	1	1	3	1	3	3	
Gerentsér Károly	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	
5 Knappig Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	
Kolongja László	2	2	1	2	1	1	3	1	2	2	
Kochanovszky Edgár	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	
Kopár Imre	1	2	3	3	4	4	4	1	4	2	
Köpf Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
10 Köröszts Vince	3	3	3	4	4	4	4	4	4	2	
Magyar Sándor	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	
Nyáry Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Pfaffenbüchler Gy	2	1	1	1	1	1	2	1	2	1	
Stein Lajos	2	2	2	2	1	1	3	1	2	1	
15 Schwartz Nándor	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	
Szalay László	3	3	2	2	4	3	3	3	2	2	
Szél Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

N é v													
	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcstan	Lakóhelyi ism.	Magyar olvasás	Magyar nyelvitan	Számolás	Széprírás	Rajz	Ének	Játék-torna	Német olvasás	Német írás
Ferkó Ferenc	2	1	2	2	2	2	2	2	3	4	3	3	2
Gerentsér József	2	2	1	2	2	1	2	1	2	2	1	3	2
Haasz József	2	2	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	3
Klobucsár Dezső	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	2
5 Klobucsár Ernő	2	1	1	1	2	1	1	3	3	3	2	3	3
Lajos László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Majer Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Molnár István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Olach Gyula	2	3	3	3	4	3	3	2	2	4	2	3	1
10 Paller Gyula	3	3	2	2	2	3	3	4	3	4	2	4	3
Róth Károly	3	2	1	2	2	3	3	2	2	2	1	3	
Szarka János	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	2	3	4
Vidolovits Nándor	2	4	4	4	4	4	4	4	3	4	3	4	4
Wajdits Géza	2	3	3	3	2	2	4	4	4	4	2	3	3
15 Welovszky Aladár	2	3	4	4	2	4	4	4	4	2	3	1	4

III. osztály.

N é v	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölestan			Magyar			Földrajz	Szépirás	Rajz	Ének	Játék-torna	Német olvasás	Német írás
			olvasás	nyelvtan	fogalmazás	Számolás	Földrajz	Szépirás							
Gresz Szilveszter	2	3	2	3	3	3	4	3	1	3	1	3	3	2	
Illenbenger Rezső	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1	
Krebsz András	2	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	2	1	1	
Serfőző Béla	3	3	2	3	3	3	4	3	1	3	2	2	2	1	
5 Schvartz Róbert	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1	
Somogyi György	2	3	3	4	3	4	4	3	1	4	3	2	4	1	
Magánvizsgálatot tett: Szőke Zoltán	—	—	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	—	—	

IV. osztály.

N é v	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölestan			Magyar-			Földrajz	Szépirás	Rajz	Ének	Játék-torna	Német olvasás	Német írás
			olvasás	nyelvtan	fogalmazás	Számolás	Földrajz	Szépirás							
Czéh Ádám	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1	3	3	2	3	1
Dénes Károly	3	3	3	2	3	4	4	4	2	3	4	2	1	3	3
Fónay István	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	1	fm.	1	1
Gajary Sándor	1	1	1	1	1	2	2	1	3	2	1	1	1	1	2
5 Gebauer István	2	1	1	2	3	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
Harka Sándor	2	2	2	3	3	3	2	2	2	2	1	1	2	2	2
Herbeck Antal	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	2	1
Hochrein Károly	2	2	3	2	3	4	4	3	3	3	4	2	3	2	
Illenberger Jenő	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1
10 Jahn Jakab	3	4	3	2	4	4	4	3	4	3	3	3	2	1	3
König János	1	1	1	2	2	3	2	1	1	2	2	2	1	1	1
Olach József	3	3	3	2	4	4	4	4	3	3	1	1	3	3	
Ozora Ferenc	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	
Ruzsinszky László	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	
15 Schaf Károly	1	1	2	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	
Szabó József	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	
Weber József	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	
Magánvizsgálatot tett: Szily Márton	—	—	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	

V. VI. osztály.

N é v	Magaviselet	Szorgalom	Magyar				Számolás, mérés.	Földrajz	Történelem	Polg. jog. és köt.	Természetrejz	Természettan	Gazdaságtan	Széprás	Rajz	Játék-torna	Német olvasás	Német írás	
			Hit- és erkölcstan	olvasás	nyelvtan	fogalmazás													
Burics Gyula	2	2	3	3	3	4	4	3	2	3	4	4	3	2	4	1	2	3	3
Molnár József	1	2	3	2	3	3	4	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	2
Schaller Géza	2	2	3	2	4	4	4	4	3	3	3	4	3	3	4	2	3	3	2
Szilágyi Ferenc	2	2	3	3	4	4	4	3	3	3	3	4	3	2	3	2	3	3	1
5 Csuha Ferenc	2	2	3	2	3	3	3	3	1	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2
Kovácsics György	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Ozori Lajos	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Jutalomkönyvet kaptak: az I. oszt.-ban: Köpf Károly, Nyáry Pál, Szél Endre; a II. oszt.-ban: Máyer Gyula, Lajos László; a III. oszt.-ban: Illenberger Rezső, Schwartz Róbert; a IV. oszt.-ban: Illenberger Jenő, Szabó József; az V. VI. oszt.-ban: Ozori Lajos.

X.

Képesítő vizsgálatok.

Képesítő vizsgálatra 26-an jelentkeztek, 24-en a IV. o. osztály-képesítőre és végképesítőre, kettő pedig 2—2 tárgyból javítóvizsgálatra. Ez utóbbiak 1—1 tárgyból szeptember hónapra újból javító vizsgálatra utasítottak; a 24 rendes tanuló, miután az osztály-képesítő vizsgálatot és az osztályképesítő írásbelit sikerrel kiállotta, végképesítő vizsgálatra bocsátott. A végképesítő vizsgálatok még folynak az értesítő lezárása után.

Az összes képesítői vizsgálatokon nagys. és főt. Dr. Igaz Béla székesegyházi kanonok úr, mint püspöki biztos elnökölt, a magas közoktatási kormányt pedig nagys. Ember János Baranyamegye kir. tanfelügyelője képviselte.

Kántori képesítést nyertek: Balvin István, Csósz Ferenc, Farkas Jenő, Gresz József, Hergeth Alajos, Hermann Lajos, Hetényi Antal, Kozári György, Nemes János, Rittlinger János, Rott Lajos, Sebipert Ferenc, Számpál Pál, Száuj Jenő, Vas Antal, Vér István, Waldfogl István, Welovszky Ernő, Zopfi Ádám.

2. A beiratkozott rendes és magántanulók származási helye és életkora.

A növendékek származási helye	Születési éve								Összesen
	1891	1896	1895	1891	1893	1892	1891	1849	
Pécsi	1	2	6	9	6	4	2	—	30
Baranyavármegyei	4	4	6	13	9	2	—	—	38
Budapesti	1	1	1	1	1	1	—	—	6
Győr vármegyei	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Bármegyei	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Somogy megyei	—	—	6	4	1	2	—	—	13
Tolnamegyei	2	3	6	5	2	1	—	—	19
Veszprém megyei	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Zalamegyei	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Ung megyei	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Pozsony megyei	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Vas megyei	—	—	1	—	—	—	—	1	2
	9	10	27	33	19	13	3	1	115

3. A szülők polgári állása.

Összesen	Napszám.	Szolga	Rendőr	Kertész	Kereskedő	Magánv.	Földműv.	Vállalkozó	ipari	átvált	átvált	Tanító
115	4	7	1	1	2	8	22	5	30	1	10	24

XI.

Statistikai kimutatás.

1. A tanítójelöltek létszáma, vallása és anyanyelve.

Osztály	Nemzeti-ségre nézve		Években	
	magyar	német	beiratkozott	kimaradt
I. Rendes tanuló	27	2	2	1
II. Rendes tanuló	27	2	2	2
III. Rendes tanuló	22	6	—	—
IV. Rendes tanuló	22	2	—	—
Összesen :	98	12	4	1
	110	107	1	2
A tanév elején beiratott	29	29	—	—
Róm. kath. vallású	29	28	—	—
Gör. kath.	—	—	1	—
Református	—	1	—	—
Alsóbb osztályból fellépett	28	28	1	—
Ismétlő	1	2	—	—
beiratkozott	2	1	—	—
kimaradt	—	—	—	—
vizsgálatlanul maradt	—	—	—	—
Az év végén volt	26	27	24	28

Magántanuló: I. oszt. 2, II. oszt. 1 III. oszt. 2, IV. oszt. — Összesen: 5.

63	Az év elején beiratkozott	
—	Évközben beiratkozott	
1	Évközben kimaradt	
2	Magántanuló	
64	Az év végén volt	
63	Róm. Kath.	Vallásra
1	Református	
64	Összesen	
61	Magyar	Anyanyelvre
3	Német	
64	Összesen	
32	Pécsi	Születési helyre nézve
14	Baranya vm.	
3	Tolna vm.	
3	Somogy vm.	
3	Bács vm.	
1	Fehér vm.	
2	Csongrád vm.	
1	Bihar vm.	
2	Kolozs vm.	
1	Zágráb vm.	
2	Budapesti	
64	Összesen	

4. A gyakorlóiskolai tanulók statisztikai adatai.

XII.

Tudnivalók az 1912|13.-ik tanévre.

Miután a pécsi tanítóképző növendékei a szünidőben is a feyelmi szabályok alatt állanak, kötelesek azok szelleme szerint élni, magokat erkölcsösen, kath. ifjuhoz illően viselni. Amennyiben lehetséges, tartoznak naponkint szent misét hallgatni és augusztus 15-én a szentségekhez járulni és erről, valamint általános erkölcsi viselkedésről az illetékes lelkész úrtól bizonyítványt hozni, amely a beiratkozás alkalmával az igazgatónak előmutatandó.

A jövő tanévre való beiratkozások szeptember hó 3. 4. és 5-én d. e. 8 órákor lesznek olyképpen, hogy 3-án az I-ső és II-ik osztályba, 4-én a III-ik és IV-ik osztályba és 5-én a gyakorló-iskolába történik a felvétel.

A tanítóképző I. osztályába oly éptestű növendékek vétetnek fel, kik 14-ik életévüket betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és valamely középiskolának négy alsó osztályát jó sikerrel elvégezték. A felvétetni óhajtók kérvényeiket, születési és keresztlevéllal, iskolai, orvosi és erkölcsi bizonyítvánnyal kellően felszerelve *julius hó végéig* tartoznak az intézeti igazgatóságnál benyújtani. Az orvosi bizonyítványban nemcsak a tanítói pályára való alkalmasság, hanem a trachomamentesség is bizonyítandó. Gyenge elégséges bizonyítvánnyal bíró növendékek csak azon esetben vétetnek föl, ha a törvényes létszám, mely 30 növendékben van megállapítva, jeles és jó bizonyítványú növendékkel be nem telnek.

Iskolapénz gyanánt minden felvett növendék a beiratáskor 42.30 K.-t fizet bélyegilleték, és tandíj fejében, az önképzőkör könyvtára és a tanári nyugdíj-alap javára. Tanítók gyermekei féltandijat fizetnek; a féltandij elengedéseért folyamodhatnak azon jeles bizonyítványú nem tanító szülőktől származó növendékek is, akik szegénységüket hatósági bizonyítvánnyal igazolják; ezek a Megyéspüspök Úr Ó Méltóságához címzett kérvényeiket legkésőbb január hó 8-ig kötelesek beadni az intézet igazgatójánál. Az egész tandíj senki-

nek sem engedtetik el. A tandíj fele (20 K.) február 1-én is fizethető. A beiratkozáskor minden növendék szülei vagy gyámja kíséretében tartozik megjelenni.

A tanítóképző I. és II. éves vidéki növendékei, ismert tisztességes házaknál, Báter János, a III. és IV. é. növendékek Dr. Jakab Béla tanár úrakkal az iskolai év elején szállásoltatnak el. Nevezett tanárok által kijelölt szállást a növendékek szülei tartoznak gyermekeik számára elfogadni.

Magánvizsgálatra csak azok boesáttatnak, akik arra az egyházi hatóságtól engedélyt nyertek és ahhoz a vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárult. A püspökhöz és a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett kérvények, szükséges melléleteikkel egyetemben az intézeti igazgatónál adandók be. Vizsgálati díj 40.30 K.

A javító osztály- és osztályképesítő vizsgálatok szeptember hó 2-án d. e. tartatnak. Aki egy tárgyból nyert elégtelen tanjegyet, szeptember hó 2-án jelentkezzék vizsgálatra. Aki két tárgyból bukott, csak a megyéspüspök engedélyével tehet javító vizsgálatot. A püspökhöz intézett kérelmét július hó 15-éig tartozik az igazgatóhoz beküldeni. Több tárgyból bukottak osztálymértésre utasíttatnak. A pótosztályképesítő és javító vizsgák szept. hó 2-án reggel 8 órakor tartatnak meg.

A gyakorló-iskola 6 osztályú, nyilvános elemi iskola, melyben a tanításra, valamint a valláserkölcös nevelésre különös gond és figyelem fordítatik; a növendékek korlátozott számban vétetnek fel. Az oktatás teljesen ingyenes. Amennyiben az ifjusági könyvtár kiegészítése szükségesnek mutatkozik, igazgató 50 fillért fog e célra beszedni a gyakorlóiskolai tanulóktól.

Az 1912/13. tanévet megnyitó ünnepélyes „Veni Sancte” szeptember hó 6-án reggel fél 8 órakor tartatik. Utána az intézeti feyelmi szabályok kihirdetnek és 7-én az előadás megkezdődik.

Pécs, 1912. évi június hó 29-én.

Dr. Gyömörey Zsigmond
tanítóképző-intézeti igazgató.

Tartalom.

	Oldal.
I. A pécsi püspöki tanítóképző-intézet tanhatósága	3
II. 1911/12. tanév története	6
III. Végzett tananyag a tanítóképző-intézetben	12
Tanrend a tanítóképzőben	32
IV. Gyakorlóiskola. a) A tanítójelöltek gyakorlati kiképzése	33
Tanítások	36
b) Végzett tananyag a gyakorlóiskolában	38
A gyakorlóiskola tanórárendje az I. félévre	44
A gyakorlóiskola tanórárendje a II. félévre	45
Az osztatlan hatosztályu gyakorlóiskola óraterve	45
V. Vizsgálatok	46
VI. A Heteyi-önképzőkör ez évi működése	51
VII. Érdemsorozat. a) A tanítóképző növendékeinek érdemsozozata	51
VIII. Ösztöndíjak és segélyezések	53
IX. Érdemsorozat	57
X. Képesítő vizsgálatok	67
XI. Statisztikai kimutatás	68
XII. Tudnivalók	71

Püspöki könyvtár

DUPLUM

PÉCSI EGYETEM KÖNYVTÁR

Dupl. 275
A PÉCSI PÜSPÖKI

TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESITŐJE

AZ

1911—12-IKI TANÉVRŐL.

KÖZLI:

Dr. GYÖMÖREY ZSIGMOND
IGAZGATÓ.

PÉCS, 1912.
DUNÁNTÚL NYOMDA R. T.